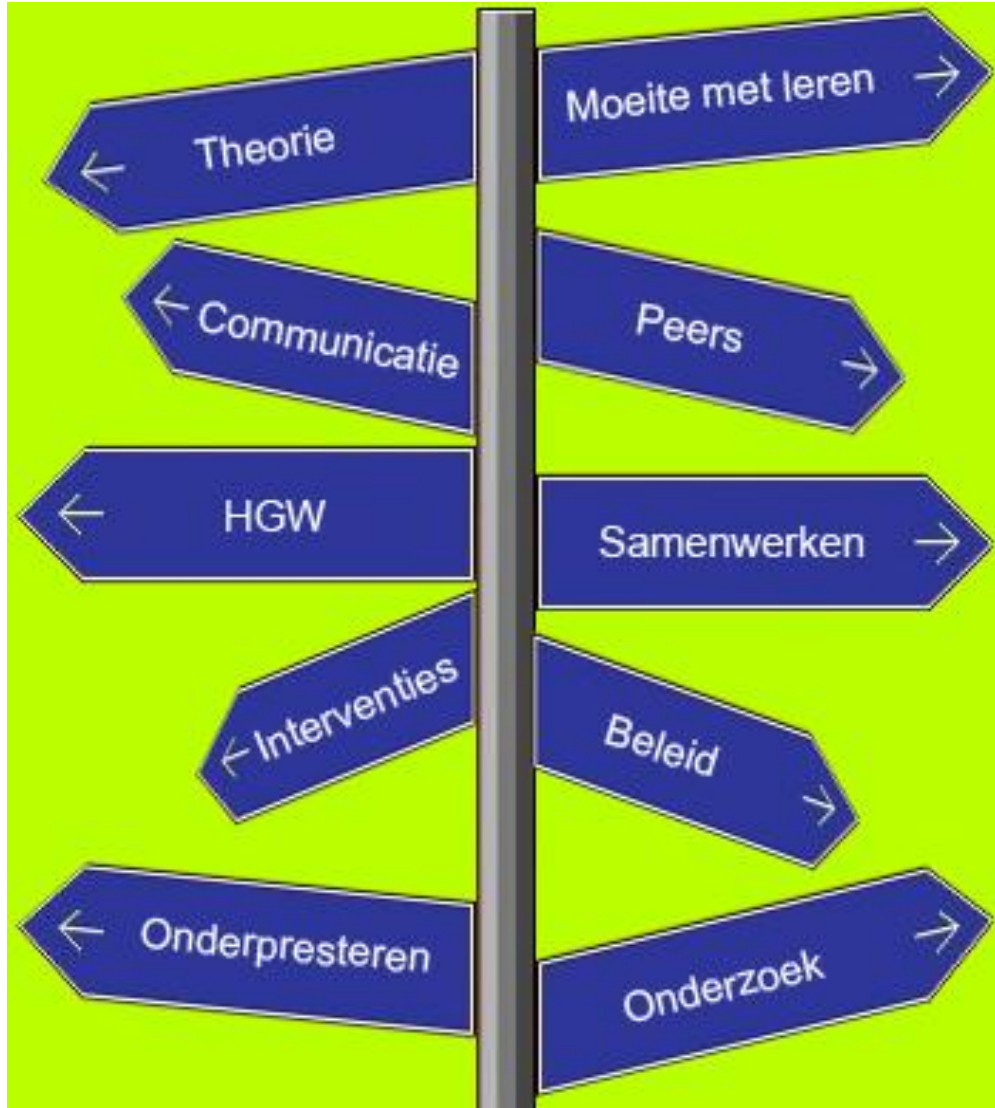

Leren coachen

Hoe leer ik coachen, om uiteindelijk het leren te kunnen coachen?

Auteur	Cynthia Homminga-Wiemers
Studentnummer	2102683
Titel	Leren coachen MSSEN Specialist Hoogbegaafdheid, Fontys OSO
Leerroute:	Specialist Hoogbegaafdheid
Begeleid door:	Annemieke Weterings-Helmons
Datum:	11 augustus 2013

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Inleiding	5
Hoofdstuk 1	7
1.1 Aanleiding	7
1.2 Huidige situatie	7
1.3 Gewenste situatie	7
1.4 Doelgroep	7
1.5 Doelstelling van het onderzoek	8
1.6 Doelstelling in het onderzoek	8
1.7 Onderzoeksvraag	8
1.8 Deelvragen	8
1.9 Eerder onderzoek in relatie tot mijn handelingsverlegenheid en de mogelijke interventies	8
Hoofdstuk 2 Literatuur	10
2.1 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach?	10
2.2 Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden?	12
2.2.1 Waar is coachen op gericht?	13
2.3 Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids?	14
Hoofdstuk 3 Onderzoeksopzet	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Individueel gericht onderzoek	15
3.3 Gegevens verkrijgen	15
3.4 Onderzoeksmiddelen en verantwoording data-analyse	17
3.4.1 De 2 hoogbegaafde leerlingen	17
3.4.2 De 2 ouders en 2 collega's	17
3.4.3 Ikzelf met mijn peercoach	17
Hoofdstuk 4 Onderzoeksresultaten	19
4.1 SWOT analyse	19
4.2 Leerlingen	20
4.2.1 Resultaten nulmeting kinderen	20
4.2.2 Resultaten tussenmeting kinderen	21
4.2.3 Resultaten nameting kinderen	23
4.3 Ouders en collega's	25
4.3.1 Resultaten nulmeting ouders	25
4.3.2 Resultaten nameting ouders	25
4.3.3 Resultaten nulmeting collega's	26
4.3.4 Resultaten nameting collega's	27
4.3.5 Totaalresultaten ouders en collega's samen	28
4.4 Competentie Ontwikkel Plan	29
Hoofdstuk 5 Conclusies	31
5.1 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach?	31
5.2 Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden?	32
5.3 Welke coachingsvaardigheden zijn bij mij al aanwezig en welke vaardigheden wil ik met dit onderzoek vergroten?	32

5.4	Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids en wat houdt de interventie in? En hoe sluit deze interventie aan bij mijn te ontwikkelen competenties?	33
5.5	Slotconclusie	33
	Hoofdstuk 6 Evaluatie	35
	Nawoord	37
	Bibliografie	
Bijlage I	Competentie Ontwikkel Plan	
Bijlage II	Vragenlijst nulmeting en nameting ouders en collega's	
Bijlage III	Schaallijsten kinderen gedetailleerd	
Bijlage IV-I	Gedetailleerde scores vader A	
Bijlage IV-II	Gedetailleerde scores moeder B	
Bijlage IV-III	Gedetailleerde scores collega C	
Bijlage IV-IV	Gedetailleerde scores collega D	

Samenvatting

Als specialist hoogbegaafdheid, moet je naast veel kennis ook beschikken over veel vaardigheden. Kennis kun je tot je nemen uit boeken en tijdens een opleiding. Maar vaardiger worden, dat leer je pas in de praktijk. Als je dan handelingsverlegenheid ervaart bij het begeleiden en coachen van hoogbegaafde leerlingen, zul je moeten starten met het lezen van theorie, om vervolgens in de praktijk aan den lijve te ervaren hoe de kennis en het vaardiger worden je steeds competentier maken als specialist hoogbegaafdheid.

Dit onderzoek richt zich op handelingsverlegenheid op het gebied van het coachen van hoogbegaafde leerlingen, specifiek leerlingen met zelfsturingsproblemen. En je kunt als begeleider nog zo veel kennis hebben over leer- en persoonlijkheidskenmerken van hoogbegaafde leerlingen en zelf weten dat je leerlingen moeite hebben met zelfsturing. Maar als je vervolgens niet in staat bent om een passend onderwijsaanbod te creëren, dan bereik je weinig tot niets. Soms is het wiel opnieuw uitvinden helemaal niet nodig en blijken er interventies te zijn, die prima aansluiten bij de onderwijsbehoefte van de hoogbegaafde leerling. Toch zal ook dan, juist de rol van de coach/begeleider, doorslaggevend zijn in het succes en de uiteindelijke opbrengst. En hoe kan een specialist hoogbegaafdheid beter leren om te coachen dan met een bestaand middel, dat uiteindelijk ook nog de coach leert om het 'leren te coachen'.

In dit onderzoek wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

Hoe kan ik als intern begeleider mijn coachingsvaardigheden vergroten op het gebied van begeleiding van hoogbegaafde leerlingen, binnen het domein versterking van motivatie en zelfregulatie, met behulp van de 7 eigenschappen van happy kids van Sean Covey?

1. Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach?
2. Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden?
3. Welke coachingsvaardigheden zijn bij mij al aanwezig en welke vaardigheden wil ik met dit onderzoek vergroten?
4. Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids en wat houdt de interventie in?
5. Hoe sluit deze interventie aan bij mijn te ontwikkelen competenties?

Het onderzoek levert zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens op. Vooral het kwalitatieve gedeelte, waarbij de onderzoeker onder begeleiding van een peercoach werkt aan een Competentie Ontwikkel Plan geeft de doorslag bij het succes van dit onderzoek. Een absolute aanrader voor iemand die wil leren om te coachen om uiteindelijk het 'leren' te kunnen coachen.

Inleiding

Tijdens mijn docentenopleiding pedagogiek kreeg ik op mijn stageplek een baan aangeboden als intern begeleider. Op zich best speciaal, meestal zijn dit leerkrachten die eerst jaren voor de klas gestaan hebben en zich later gespecialiseerd hebben in de leerlingenzorg en alles daar omheen. Blijkbaar deed ik iets goed en had ik een meerwaarde in het team. Tijdens het afstuderen heb ik mijn collega's 360 graden feedback formulieren (Fontys, 2008) in laten vullen. Ik wilde voor mezelf helder hebben waar mijn ontwikkelpunten nog lagen. Door mijn reflectie hierop, heb ik destijds al een eerste stap genomen voor dit onderzoek. Mijn sterke kanten waren overduidelijk de pedagogische kwaliteiten. Echter, zoals wel vaker bij sterke kanten, bleek dit ook mijn valkuil te zijn. Ik was vaak te lief, deed teveel voor mensen, zei nooit 'nee' en wilde altijd behulpzaam zijn. Ik had oprecht tot dat moment nooit in de gaten, dat het voor mensen vervelend kan zijn als ik hen altijd help. Maar eigenlijk ontzeg ik hen daarmee hun eigen groei (Gerven van E. , 2009). En dat op een Montessorischool, waar de visie is 'leer mij het zelf te doen'.

Vanaf dat moment ben ik collega's, kinderen en ouders in hun kracht gaan zetten. De handvatten daarvoor had ik nog niet, maar het doel was me duidelijk en mijn wil om te veranderen ook. Help mij het zelf te doen, geldt zeker voor de begaafde kinderen op onze school. Dat is voor mij ook de reden geweest om de Master SEN Specialist Hoogbegaafdheid te gaan doen. Ik wilde mijn visie graag onderbouwen met een gedegen opleiding, zodat ik mijn doel en wil kon ondersteunen met de juiste tools om tot uitvoering over te gaan. Ik heb veel geleerd, uit de boeken, uit de ervaringen van anderen, uit de colleges en de opdrachten, maar wat me vooral is bijgebleven is één artikel. Dat is het artikel van Stephen R. Covey. Dit artikel was zo herkenbaar, alsof het over mijn eigen worstelingen was gegaan (La Lau, 2011). Dat ik zelf de keuze had om 'slachtoffer' te zijn, of bewust zelf mijn keuzes kon maken en kon kiezen om tot actie over te gaan!

Deze zelfde worsteling zie ik bij veel begaafde leerlingen op school. Veel leerlingen hebben een aangeleerde hulpeloosheid, die hen afhankelijk maakt van de acties van de leerkracht. Terwijl ze juist zelf tot actie moeten overgaan. Dat is een proces, waarbij ik hen graag wil coachen tijdens dit onderzoek.

Binnen onze stichting SKBO werken we al jaren handelingsgericht (HGW) (Pameijer, 2006). Juist omdat binnen onze school, volgens de Montessorivisie het kind centraal staat (Montessori, 1941), sluit het betrekken van het kind, zijn of haar ouders en leerkrachten bij het onderzoeken van de onderwijsbehoeften van het kind naadloos aan. Al onze begeleidings- en handelingsplannen zijn daarom gemaakt volgens de principes van HGW. Wij zijn op dit moment de enige school binnen de stichting die daarnaast gebruik maakt van het kindplan (Pameijer, 2006). Vanuit mijn achtergrond als Pedagoog heb ik mijn leerkrachten het nut van dit kindplan kunnen laten inzien. Ook zij beseffen dat we van een *werken voor* naar een *werken met* klimaat moeten (Ebbens, 2005). Het kind moet eigenaar worden van zijn eigen leerproces (Gerven van E. , 2009). De drie basisbehoeften, zoals ze geformuleerd zijn door Deci (1990) en Stevens (1997 & 2002) staan bij ons centraal. Uit onderzoek is tenslotte gebleken dat als tegemoet gekomen wordt aan de autonomie, de relatie en de competentie van het kind, het kind gemotiveerd zal zijn om actief mee te denken in zijn eigen leerproces (Ebbens, 2005). Hier is een vergelijk te trekken met wat Kok (2005) de hoofdaspecten van de menselijke ontwikkeling noemt. Het affectieve aspect (relatie), het cognitieve aspect (competentie) en het conatieve aspect (autonomie). De eerste twee spreken voor zich, maar met name bij de laatste komt een stuk eigenheid van het kind kijken (Kok, 2005). Wat heeft het kind in aanleg meegekregen van zijn ouders, maar vooral, hoe kiest een kind vanuit zichzelf.

Nu wordt het kindplan vaak curatief ingezet (Feldman, 2008). Als het niet 'lekker loopt' met het kind, gaat de leerkracht apart zitten om samen met dit kind een kindplan in te vullen (Pameijer, 2006). Bij leerlingen waar het echt niet goed gaat en de leerkracht handelingsverlegen is, kom ik als intern begeleider in actie. Ik ben tevreden over het betrekken van het kind, de ouders en de leerkracht. Waar ik minder tevreden over ben, is de uitvoering van de begeleiding. Er gaat nu veel kostbare tijd verloren, door eerst met de leerkracht, dan met ouders en dan met de leerling in gesprek te gaan. Vervolgens herhaalt dit zich na

afloop. Ik bespreek eerst samen met het kind hoe het is gegaan, dan met de leerkracht en dan met de ouders. Dit moet beter kunnen!

Waar ik ook niet tevreden over ben, is de mate waarin ik *voor de leerling* aan het werk ben en niet *met de leerling* (Ebbens, 2005). In mijn optiek val ik nu in dezelfde valkuil als voorheen. Ik wil de leerling graag helpen, daarom sloof ik mezelf enorm uit voor de leerling. Ik vergeet hierbij echter dat ik de leerling moet helpen *het zelf te doen* (Moorman, 1989). Wat dat betreft is het goed om blijvend bezig te zijn met mijn eigen persoonlijke- en professionele ontwikkeling, zoals Kolb laat zien (Hendriksen, 2005). Dat houdt mij scherp en maakt dat ik op zoek blijf gaan naar verbeterpunten bij mezelf. En, dat ik vervolgens in actie kom en mezelf daadwerkelijk verbeter. In dit onderzoek staat dan ook MIJN handelingsverlegenheid centraal.

Maatschappelijk gezien wordt steeds meer aandacht geschonken aan het nut van 21st Century Skills (Oetelaar, 2012). 21st Century Skills zijn de vaardigheden die kinderen en jongeren moeten ontwikkelen om goed in de kennissamenleving te kunnen functioneren. Functioneren kan dan worden beschouwd als leven, werken en een leven lang leren. Mijn onderzoek kan aan het vergroten van deze vaardigheden bijdragen. Deze vaardigheden stellen mij in staat om de 2 hoogbegaafde leerlingen waarmee ik ga werken beter te begeleiden. Na afloop zullen mijn toegenomen vaardigheden ook ingezet kunnen worden voor andere leerlingen. Dan verschuift het leren coachen van 'leren om te coachen' naar het 'coachen van leren'.

Hoofdstuk 1

1.1 Aanleiding

Zoals ik in mijn inleiding al beschrijf wil ik me verder ontwikkelen op het gebied van coachingsvaardigheden. Afgelopen jaar heb ik deelgenomen aan de coaching training van PABO Den Bosch, in het kader van begeleiding van PABO studenten. Dat heeft mij bewust gemaakt van mijn sterke maar ook mijn te ontwikkelen kanten op dit gebied. Voor mij is dit een mooie volgende stap in mijn professionele ontwikkeling en daarom wil ik mijn onderzoek hier graag op richten.

1.2 Huidige situatie

In mijn huidige werkzaamheden maak ik dagelijks gebruik van communicatieve vaardigheden en die heb ik gedurende mijn professionele leven steeds verder ontwikkeld. Toch merk ik dat ik als specialist hoogbegaafdheid handelingverlegenheid voel als coach. Ik werk veel handelingsgericht, maar ik maak onvoldoende gebruik van de combinatie van het coachen van kinderen, ouders en leerkrachten tegelijk. Terwijl ik als specialist hoogbegaafdheid deze samenwerking nodig heb om de begeleiding van het kind te optimaliseren.

1.3 Gewenste situatie

Aan het einde van het onderzoek wil ik merkbaar (voor mezelf) en zichtbaar (voor anderen) verbeterd zijn wat betreft coachingsvaardigheden. Ik wil helder hebben welke zinvolle interventie ik kan inzetten bij het coachen van een aantal (hoogbegaafde) kinderen. Naast dat ik zelf graag de beschikking heb over een effectieve tool, past het ook helemaal binnen het Montessorionderwijs om de begeleiding te ondersteunen met visuele middelen (Montessori, 1941). Ik wil met dit onderzoek voldoende input hebben om in schooljaar 2013-2014 een verdere ontwikkeling te kunnen doormaken op het gebied van mijn eigen ontwikkeling en de inzetmogelijkheid van de Covey aanpak binnen mijn school.

Tot slot hoop ik dat dit onderzoek kan dienen als 'best practice'. Binnen mijn eigen school, maar ook stichting breed, door in de expertisegroep Hoogbegaafdheid mijn bevindingen te delen. Dat zal dan mogelijk anderen inspireren zich te ontwikkelen tot meer vaardige coaches en dezelfde interventie in te gaan zetten, waardoor uiteindelijk meer (hoogbegaafde) kinderen kunnen profiteren van passend onderwijs. Onderwijs, waarbij ze actief zelf de touwtjes in handen nemen als eigenaar! (Gerven van E. , 2009). De effecten die ik met de kinderen wil bereiken zijn ondergeschikt aan het ontwikkelen van mijn eigen coachingsvaardigheden binnen dit onderzoek. Ondergeschikt, maar niet ondergewaardeerd. Juist omdat ik veel waarde hecht aan het welzijn van de kinderen zal ik, vooral in het COP (bijlage I) veel reflecteren over de effecten van mijn handelen op de kinderen. De Peercoach zal hierbij een belangrijke observerende rol in spelen en mij van feedback kunnen voorzien.

1.4 Doelgroep

Mijn doelgroep ben ik in eerste instantie zelf, als professional die zich wil versterken als coach. Ik wil, om mijn coachingsvaardigheden verder te ontwikkelen, mezelf richten op mijn eigen ontwikkeling tijdens een onderzoekstraject met 2 gediagnosticeerde hoogbegaafde leerlingen uit groep 6 van Montessorischool Elzeneind. Beiden zijn eerder in hun schoolloopbaan versneld en lopen regelmatig vast op het moment dat de leerkracht hen zelfstandig laat werken. Ze nemen onvoldoende initiatief om zelf mee te denken aan oplossingen op het moment dat ze vastlopen en nemen een afwachtende houding aan. Dit maakt hen leerkrachtafhankelijk en prima geschikt om te coachen op motivatie en zelfregulatie.

1.5 Doelstelling van het onderzoek

Met dit onderzoek wil ik een meetbare ontwikkeling laten zien van mijn te ontwikkelen coachingsvaardigheden. Daarnaast wil ik inzicht ontwikkelen in de gekozen interventie en welke effecten ik als coach daarmee kan bewerkstelligen.

1.6 Doelstelling in het onderzoek

De doelstelling in het onderzoek (Harinck, 2007), is dat ik in kaart breng wat mijn sterke en zwakke kanten als coach zijn. Als mijn leerdoelen helder zijn, kan ik bewust inzetten op competentiegroei bij mezelf (Lingsma, 2001). Door het bestuderen van literatuur zal ik mijn kennis vergroten. Daarnaast zal het onderzoeksgedeelte, waarbij ik in de praktijk onderzoek hoe reflectie en feedback (zie competentieontwikkelplan, COP, bijlage I) op mijn handelen mij in staat stellen effectiever coaching gedrag te laten zien en mij dus competentier maken. Want kennis, inzicht en vaardigheid vormen samen 'competentie' (Lingsma, 2001).

1.7 Onderzoeksvraag

Hoe kan ik als intern begeleider mijn coachingsvaardigheden vergroten op het gebied van begeleiding van hoogbegaafde leerlingen, binnen het domein versterking van motivatie en zelfregulatie, met behulp van de 7 eigenschappen van happy kids van Sean Covey?

1.8 Deelvragen

6. Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach?
7. Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden?
8. Welke coachingsvaardigheden zijn bij mij al aanwezig en welke vaardigheden wil ik met dit onderzoek vergroten?
9. Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids en wat houdt de interventie in?
10. Hoe sluit deze interventie aan bij mijn te ontwikkelen competenties?

1.9 Eerder onderzoek in relatie tot mijn handelingsverlegenheid en de mogelijke interventies.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek gedaan in Nederland naar mogelijke interventies die aansluiten bij het versterken van coachingsvaardigheden. In het buitenland zijn wel een aantal interessante best-practices te vinden.

Boland & Gross (2007) hebben gekeken naar een effectieve aanpak om met hoogbegaafde leerlingen te werken. Zij maakten gebruik van een cognitieve gedragsaanpak (Pfeiffer, 2008), waarin de sleutelwoorden waren: samenwerkend, actief, oplossingsgericht en rijk met feedback voor het kind. Zij maakten gebruik van Socratische vragen, gerichte instructie, benoemden waarneembaar gedrag, daagden uit tot 'out of the box' denken, gebruikten voor- en tegenargumenten, confronteerden kinderen en maakten gebruik van overdrijving door soms dingen 'aan te dikken' (Pfeiffer, 2008). Ziegler & Stoeger (2007) maakten in hun onderzoek ook gebruik van significante anderen (Pfeiffer, 2008). Binnen het HGW werken kun je dan denken aan de leerkracht, ouders en peers (Pameijer, 2006) (Gerven van E., 2009). Peterson (2007) gebruikte vaak een korte oplossingsgerichte aanpak. Hij hielp de leerlingen om hun problemen te

verwoorden en deed dit meestal met semigestructureerde activiteiten (Pfeiffer, 2008). Kids' skills van Furman (2011) is hier een mooi voorbeeld van.

Rimm (2008) heeft een 6-stappen programma ontworpen voor ouders en leerkrachten. Zij beschrijft hierin waarom slimme kinderen slecht (kunnen) presteren, maar vooral ook wat je er aan kunt doen (Rimm, 2008). Een aantal van deze stappen zijn erg waardevol bij het coachen van kinderen. Uitgangspunt bij deze 6 stappen zijn de '12 wetten van Rimm'. Haar 6^e 'wet' geeft aan dat kinderen zelfvertrouwen en veerkracht ontwikkelen door het oplossen van problemen. Vygotski (Feldman, 2008) onderschrijft dit met zijn theorie over de zone van naaste ontwikkeling. In haar 8e wet geeft Rimm (2008) aan dat kinderen zelfvertrouwen ontwikkelen en een intern gevoel van controle als zij gevoeglijk meer op zichzelf toegewezen worden en autonomer worden en leren dat zij verantwoordelijk zijn voor zichzelf. Deze vorm van scaffolding (Feldman, 2008) is herkenbaar binnen het Montessorionderwijs, waar het kind steeds zelfstandiger wordt en waar de rol van de leerkracht steeds meer op de achtergrond komt (Montessori, 1941) (Schoo, 1980). De 12^e en laatste wet geeft aan dat hoogbegaafde leerlingen normaal gesproken blijven presteren, als ze de relatie zien tussen het leerproces en de opbrengst daarvan (Rimm, 2008) (Gerven van E. , 2009). Alleen richten op 'het product' is niet goed, alleen richten op 'het proces' ook niet. Juist hoogbegaafde leerlingen hebben er behoefte aan dat er eisen gesteld worden aan het product, maar dat vooral het proces goed begeleid wordt, zodat er succeservaringen opgedaan kunnen worden (Gerven van E. , 2009). Met deze best-practices in het achterhoofd zoek ik binnen dit onderzoek naar een interventiemethodiek die het meest aansluit bij mijn te ontwikkelen competenties.

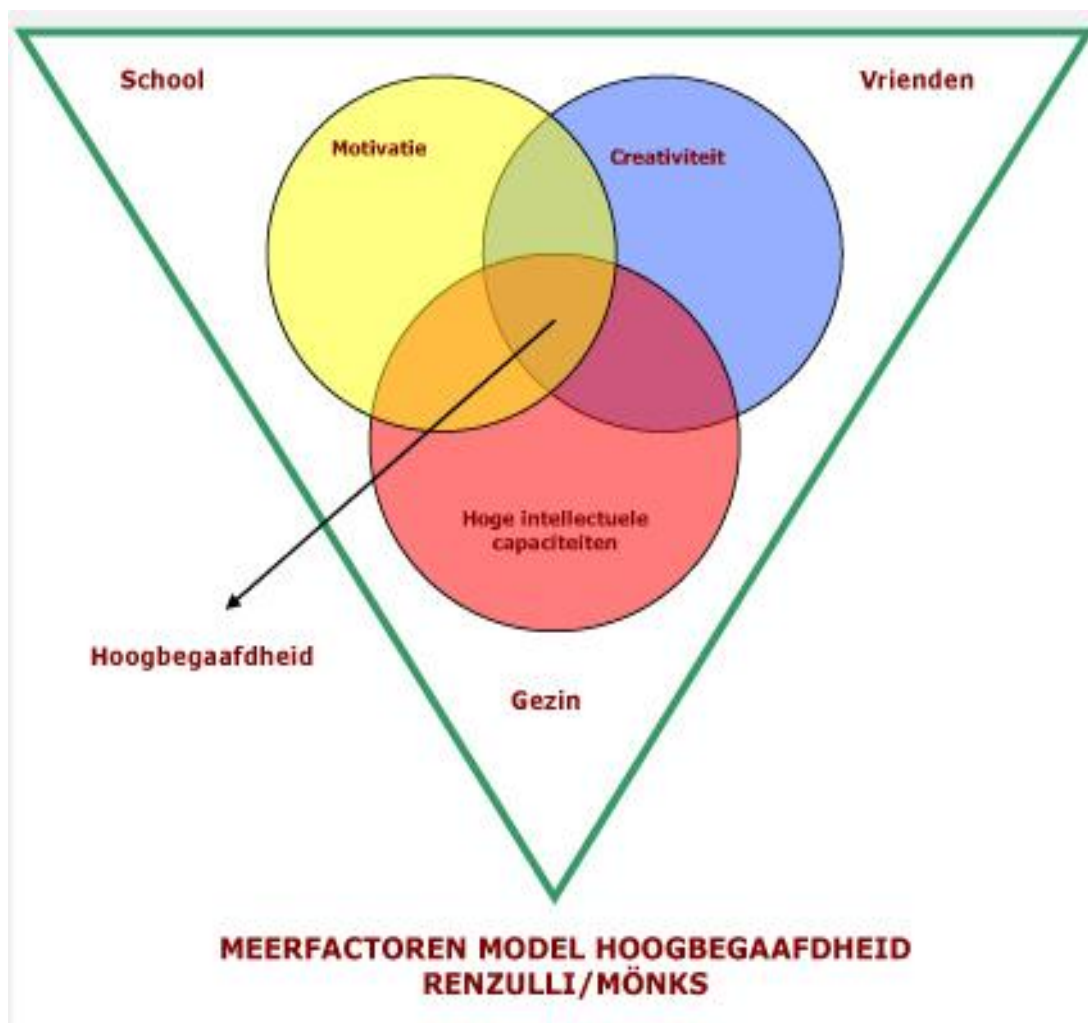
Hoofdstuk 2 Literatuur

2.1 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach.

Laat ik starten met het definiëren van hoogbegaafdheid. Het begrip hoogbegaafdheid kent meer dan één definitie. De meeste wetenschappers verstaan het volgende onder hoogbegaafdheid:

- ❖ Het IQ is hoger dan 130 (ongeveer 2% van de bevolking).
- ❖ Je bent gemotiveerd en taakgericht.
- ❖ Je bent creatief in het oplossen van problemen

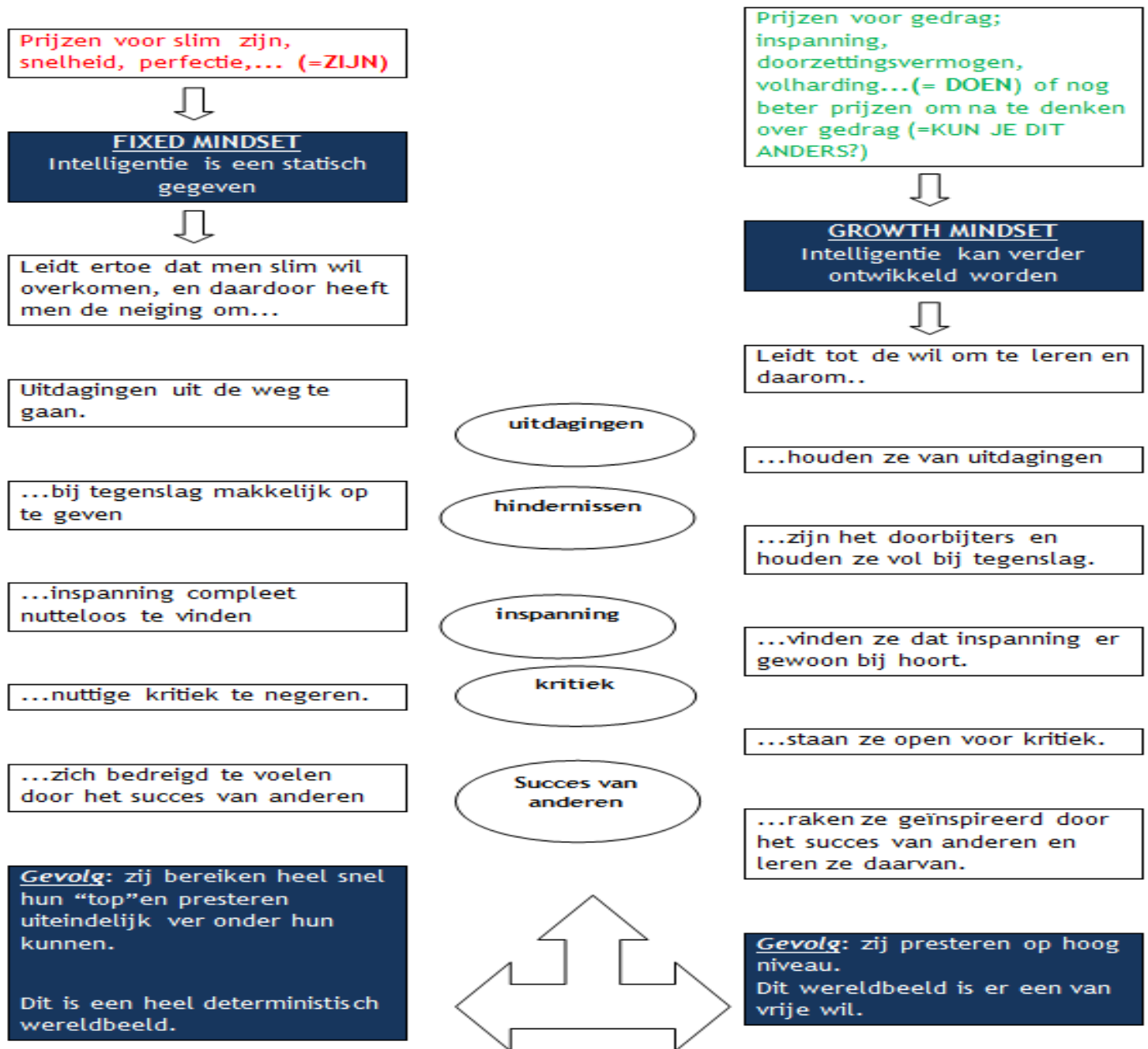
Figuur 1 (bron: handboek hoogbegaafdheid, van Gerven, 2009)

De leer- en persoonlijkheidseigenschappen van hoogbegaafde kinderen zie ik als basiskennis om te kunnen werken aan een goede pedagogische relatie. Het zijn ook juist deze kenmerken die er voor zorgen dat een leerling met een hoge intelligentie wel of niet succesvol zal zijn. Gebruikt de leerling zijn mogelijkheden, of is hij ervan overtuigd dat het toch geen zin heeft?

Carol Dweck (Gerven van, 2009) omschrijft dit dan als een fixed mindset.

In figuur 2 wordt schematisch aangegeven wat de gevolgen van een fixed of growth mindset zijn en blijkt dat het essentieel is om hier aandacht aan te schenken binnen het onderwijs.

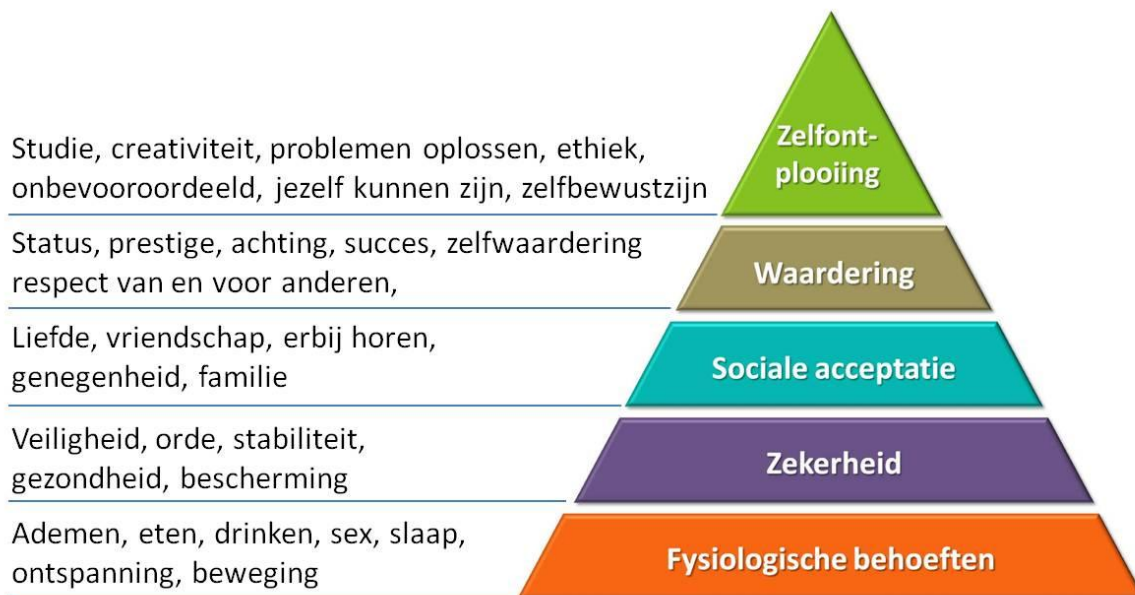

figuur 2 (bron, Omnio, 2012)

Een leerling met een ontwikkelingsvoorsprong vraagt, naast de drie psychologische basisbehoeften van Stevens; relatie, competentie en autonomie (1995) bovendien van een begeleider (W. Peters, Nijmegen):

- Leer mij leven o.a. met mijn gaven en beperkingen (reëel zelfbeeld krijgen, samenwerken met ontwikkelingsgelijken en niet ontwikkelingsgelijken, enz.)
- Leer mij leren (me inzetten om me gestructureerd iets eigen te maken)
- Leer mij denken (verschillende strategieën leren om verschillende soorten taken effectief aan te pakken)

Ik herken daarin veel van wat Maslov(1945) destijds al beschreef in zijn behoeftehiërarchie, zie figuur 3

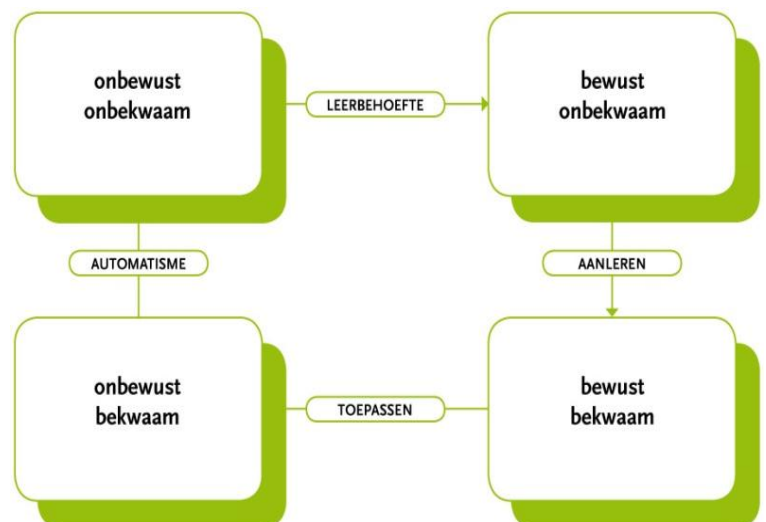

Figuur 3 Piramide van Maslov (Bron, Omnio 2012)

Uit bovenstaande kunt u afleiden dat bij het begeleiden van hoogbegaafde leerlingen ten eerste kennis nodig is van hun specifieke leer-en persoonlijkheidskenmerken, voortvloeiend uit de gediagnosticeerde hoogbegaafdheid. Vervolgens moet je als begeleider in staat zijn om onderwijsbehoeften te formuleren, passend bij de leerling en bij voorkeur ook met de leerling. De begeleider moet uiteindelijk in staat zijn om een onderwijsaanbod te creëren dat bij deze onderwijsbehoeften past. In het kader van dit onderzoek, bij leerlingen die vastlopen in zelfontplooiing en waardering, heb ik de zelfsturing gekozen als veranderaspect bij de leerlingen. Om daarop te kunnen coachen moet ik als specialist hoogbegaafdheid de bovenstaande 3 stappen zetten om echt 'passend onderwijs' te kunnen bieden. In het praktijkgedeelte van mijn onderzoek zal ik de vaardigheden die hiervoor nodig zijn uitwerken en mijn eigen ontwikkelingsbehoefte hierbij aangeven.

2.2 Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden

Door coachen wordt een leerling zich bewust van zijn bekwaamheid op diverse terreinen (Bakker-Stam, 2012) (Visser, 2002). Door middel van zelfreflectie krijgt de leerling inzicht in welke fase zijn verschillende gedragingen zich vinden. Er worden 4 fasen onderscheiden, zie figuur 4:

Figuur 4 Fasen van bewustzijn (Bron, Bakker-Stam 2012)

Het blijft echter niet bij bewustzijn, er moet ook actie ondernomen worden (Visser, 2002). Ten behoeve van deze zelfreflectie en het opstellen van concrete actieplannen, stelt de coach allerlei (soorten) vragen.

Verhoeven en IJsselstein (1996) zeggen dat de kunst van het coachen de kunst van het vragen stellen is. Voor hoogbegaafde leerlingen is het belangrijk dat de vragen van een hogere denkkorde zijn (Ebbens, 2005).

2.2.1 Waar is coachen op gericht

Coaching is per definitie gericht op het optimaliseren van het functioneren van leerlingen door zelfsturing te ontwikkelen (Visser, 2002). Hiertoe wordt de gecoachte eerst bewust gemaakt van bekwaam- en onbekwaamheden zegt Reis (2001). Op basis van deze bewustwording wordt verantwoordelijkheid genomen voor acties om het functioneren verder te verbeteren. Coaching is dus niet vertellen hoe het moet, maar het stimuleert en ondersteunt het leerproces bij de coachee (Bakker-Stam, 2012).

Leerlingen kunnen meer zelfregulerend worden door het verwerven van specifieke strategieën die succesvol zijn voor hen en die hen tegelijkertijd in staat stellen om de controle over hun eigen gedrag en omgeving te vergroten (Garcia. T., 1994). Om zichzelf te reguleren, moeten hoogbegaafde leerlingen hun focus verleggen van het vergelijken van hun prestaties met peers tot zelfvergelijkingen, zij kunnen daardoor van reactief naar proactief veranderen. Leerlingen met een hoge mate van zelfregulatie hebben goede controle over de verwezenlijking van hun doelen. Bewuste zelfregulatie vereist dat een leerling zich richt op het proces van hoe het de gewenste vaardigheden kan verwerven zegt Reis (2001).

Barry Zimmerman (1989), geeft aan dat zelfregulatie vooral de regulering van de drie algemene aspecten van academisch leren betreft, zelfregulatie van het gedrag, motivatie en gevoelens en het in de juiste context plaatsen van cognitieve leer strategieën. Ik vind het belangrijk dat de wijze van begeleiding is gebaseerd op het vertrouwen in de mogelijkheden van de ander en op de gedachte dat gerichte aandacht het beste uit het menselijk kapitaal haalt (Visser, 2002). Maria Montessori (1941) noemde dit 'leer mij het zelf te doen'. Ook zij ging uit van de kracht van kinderen en stimuleerde hen om in de zone van naaste ontwikkeling (Feldman, 2008) hun eigen kunnen te ontdekken. MacLennan(1995) geeft aan dat coaching en mentoring samenvallen in 'modelling' (Feldman, 2008). Een coach is namelijk iemand om *mee* te leren (pulling-out) en een mentor is iemand om *van* te leren (pulling-in) (Visser, 2002).

Er zijn nieuwe counseling modellen die speciaal gemaakt zijn om tegemoet te komen aan hoogbegaafde leerlingen (Pfeiffer, 2008). Volgens Mendaglio & Peterson (2007) en Moon (2003) zijn dit echter meer best practices dan dat ze empirisch bewezen zijn. Zo heeft Rimm (1995) het Trifocal Model geïntroduceerd, speciaal om onderpresteren door zelfregulatie te voorkomen. Peterson (2007) heeft zelf een ontwikkelingsmodel gemaakt, waarin hij kwesties als onderpresteren, de mate van begaafdheid gerelateerd aan verschillen aangaf. Daarnaast richtte hij zich op de kracht en de veerkracht van hoogbegaafde kinderen (Pfeiffer, 2008). De uitgangspunten van coaching hebben een sterke link met HGW (Pameijer, 2006) (Visser, 2002) en passen uitstekend binnen de visie van het Montessorionderwijs waar aandacht voor het individu voorop staat (Schoo, 1980) (Montessori, 1941) (Moorman, 1989).

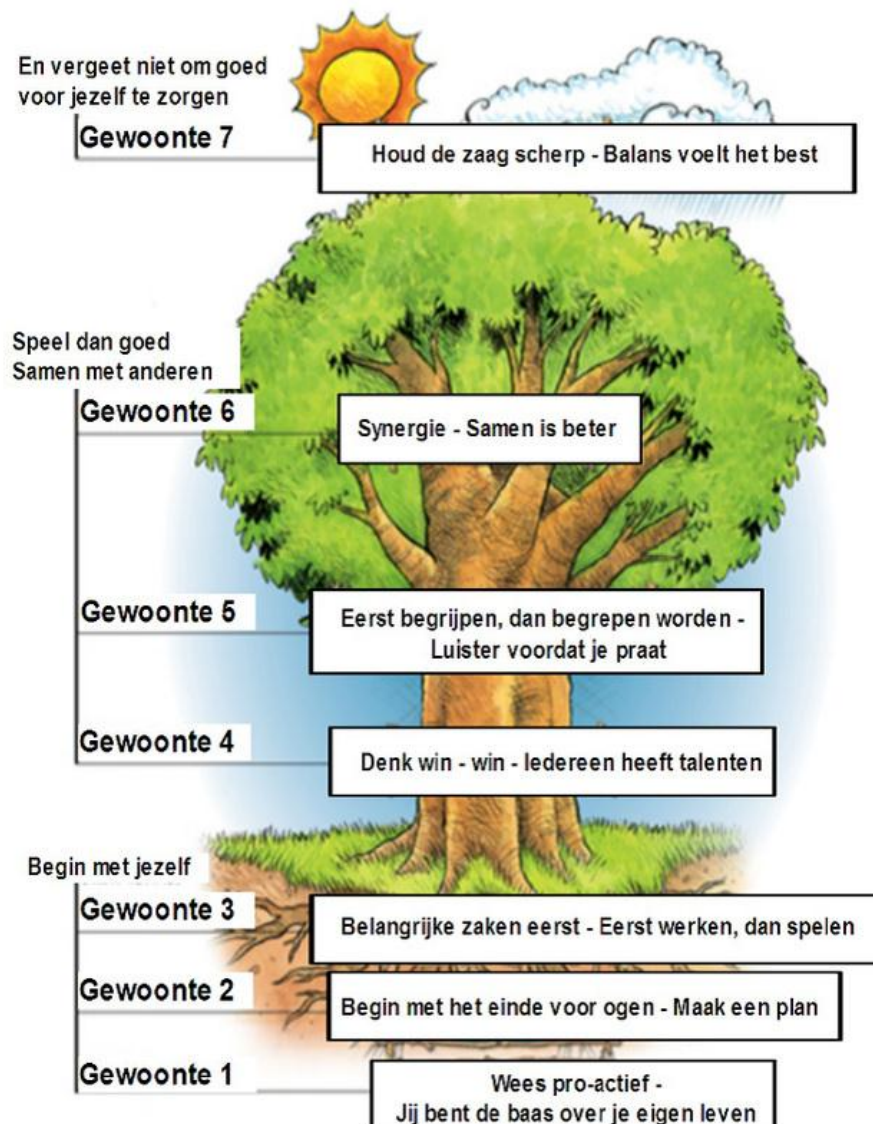
Leerlingen kunnen zichzelf, in principe, onafhankelijk van de leerkracht motiveren om aan de slag te gaan (Castelijns, 2011). Bij veel hoogbegaafde kinderen is dat echter niet automatisch (meer) het geval (Gerven van E. , 2009) (Garcia. T., 1994) (Rimm, 2008). Het is dan zaak om de motivatie van de leerlingen op te wekken door realistische, authentieke, spelachtige situaties te creëren. Zo kan de mogelijkheid geboden worden om informatie op te zoeken op internet, samen te discussiëren en experts te observeren en interviewen (Castelijns, 2011) (Ebbens, 2005). Het gewenste studiegedrag kan gestimuleerd worden door de aandacht te richten op diepgaand leren, exploratie en het aanwakkeren van de nieuwsgierigheid.

Samenwerking tussen leerlingen speelt vaak een belangrijke rol (Moorman, 1989) (Montessori, 1941). In het geval van hoogbegaafde kinderen verdient het de voorkeur dat dit met ontwikkelingsgelijken gebeurt (Rimm, 2008) (Pfeiffer, 2008). Het belang van peers mag niet onderschat worden volgens van Gerven (2008). Gewenst studiegedrag komt volgens (Martens, Bastiaens & Kirschner, 2007) sterk overeen met een hoge intrinsieke motivatie (Feldman, 2008). Onderzoek heeft aangetoond dat intrinsiek gemotiveerde leerlingen meer gericht zijn op exploratie, betekenisverlening, samenwerking en zelfregulatie dan extrinsiek gemotiveerde leerlingen (Rimm, 2008) (Pfeiffer, 2008) (Castelijns, 2011).

2.3 Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids?

Zoals ik in de inleiding al aangaf zijn er interventiemogelijkheden als best practice uitgevoerd over de hele wereld. Voor dit onderzoek richt ik mij op het interventiemiddel van Sean Covey. Ik leg eerst uit wat het model inhoudt en vervolgens hoe dat aansluit bij coachingsvaardigheden die nodig zijn voor het coachen van hoogbegaafde leerlingen welke ik wil ontwikkelen.

Sean Covey (2012) heeft de succesvolle '7 eigenschappen voor van effectief leiderschap' die door zijn vader Stephen Covey (1989) zijn geschreven vertaald naar kinderen. Hij maakt hierin een onderscheid tussen boeken die gericht zijn op tieners, '7 eigenschappen die jou succesvol maken' en op basisschoolleerlingen 'De 7 eigenschappen van happy kids'. De uitgangspunten zijn in beide boeken gelijk, het gaat om het aanleren van gewoontes. Gewoontes zijn dingen die we herhaaldelijk doen, meestal merken we niet dat we ze hebben (Covey, 2012). Het heeft dus alles te maken met bewustwording, waarbij de fases van bewustwording weer in beeld komen (Visser, 2002).

De gewoontes 1, 2 en 3 gaan over zelfbeheersing, 4, 5 en 6 over relaties en samenwerking en de 7^e gaat over vernieuwing, de stimulans voor alle ander 6. De hele benadering gaat uit van 'babystapjes', kleine, eenvoudige stapjes die je direct kunt toepassen.

Ze leveren ook vaak direct succeservaringen op (Brakenhoff, 1995) (Feldman, 2008). Ze kunnen voor de hoogbegaafde leerling belangrijke middelen worden om hen te helpen een groter doel te bereiken. Zie figuur 5

Wat dit model zo geschikt maakt voor het coachen van hoogbegaafde leerlingen is dat het direct aansluit bij de behoeftes uit de hogere lagen van de Maslov piramide. Het leren kennen van eigen talenten en synergie brengen in denken en omgaan met anderen zijn aspecten die daar een prominente rol in spelen. Op basis van de leereigenschap 'snel van begrip', die hoogbegaafde leerlingen hebben, zullen in dit onderzoek de stappen versneld doorlopen worden.

Figuur 5 (bron, Covey, 2012)

Wat deze methode ook voor heeft op andere methodes is dat het niet uitgaat van een bepaald principe zoals in eerdere onderzoeken (zie 1.9), bijvoorbeeld socratisch denken, vaste coachingsmodellen of cognitieve gedragsmodificatie maar juist een combinatie is van al deze zaken. Dat geeft mij als coach ruimschoots de kans mijn coachingsvaardigheden veelzijdig in te zetten en te ontwikkelen.

Hoofdstuk 3 Onderzoeksopzet

3.1 Inleiding

Zoals Sean Covey (2012) aangeeft, is het belangrijk om eerst zelf te begrijpen om begrepen te kunnen worden. Dit past ook helemaal bij mijn handelingsverlegenheid. Als ik kinderen wil motiveren en coachen naar meer zelfregulatie, dan zal ik eerst zelf in de spiegel moeten kijken (Hendriksen, 2005). Wat doe ik al goed en wat kan, of moet zelfs beter. Voor dit onderzoek ga ik als het ware het coachingstraject zelf doorlopen. Niet als coach, maar als coachee. Mijn coaches zullen bestaan uit 2 collega's, 2 ouders en 2 hoogbegaafde leerlingen. Het betreft hier een individugericht praktijkonderzoek op microniveau (Harinck, 2007), waarbij ik ga leren op zowel kinderen, ouders als leerkrachten te coachen. Alles om de begeleiding van het kind, door mij als specialist hoogbegaafdheid, te optimaliseren. De resultaten die behaald worden met de kinderen, de ouders en leerkrachten zijn ondergeschikt aan de groei die ikzelf als coach wil gaan doormaken. In dit onderzoek ben ik zowel degene die het onderzoek uitvoert als degene die onderzocht wordt. Dit valt onder een kritisch-emancipatorisch onderzoek om dat ik kritisch wil staan ten opzichte van mijn eigen onderzoeksresultaten maar ook wil bereiken dat een specifieke doelgroep, hoogbegaafde leerlingen, in de maatschappij beter begeleid kan worden (Lange, 2011).

3.2 Individueel onderzoek

Individueel onderzoek richt zich volgens Harinck & Smit (1999) op het handelen van een professional met één of enkele leerlingen. In dit onderzoek wordt gekozen voor een casestudy (Hutjes & van Buuren, 1996). Mijn doel is om de door mij uitgevoerde (en goed gedocumenteerde) begeleiding op papier te zetten. Vooral om mijn eigen competentiegroei in beeld te brengen. Bijkomend voordeel kan zijn, dat mijn handelswijze bruikbaar blijkt voor anderen. Daarvoor is het belangrijk dat er aandacht is voor het hele begeleidingsproces, de problematiek, het plan van aanpak, de uitvoering en voor de resultaten. De casus zal vanuit meerdere gezichtspunten belicht worden, in dit geval de coach, de collega's, de ouders en het kind (Harinck, 2007). Dit past ook goed binnen het Handelingsgericht werken (Pameijer, 2006).

3.3 Gegevens verkrijgen

Ik wil op drie verschillende manieren gegevens verkrijgen en op die manier dus gebruik maken van triangulatie (Harinck, 2007). Een groot deel van de deelvragen zal beantwoord worden door middel van literatuuronderzoek. Daarnaast zal het praktijkgedeelte van dit onderzoek zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens opleveren. Onderstaand is schematisch weergegeven welke deelvragen ik met welk middel wil beantwoorden. Daarnaast zijn de betreffende respondenten opgenomen. Vervolgens wordt weergegeven welke opbrengst dit zal opleveren; kennis, kwantitatieve gegevens of kwalitatieve gegevens. Tenslotte wordt aangegeven op welke wijze de uitkomsten geanalyseerd worden.

Onderzoeksvraag	Onderzoeks-middel	Respon- denten	Opbrengst	Analyse
Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach?	Literatuuronderzoek	n.v.t.	Kennis over hoogbegaafde leerlingen, hun specifieke behoeften en wat dat van mij als specialist hoogbegaafdheid vraagt met betrekking tot het creëren van een passend onderwijsaanbod	Vormen de bron voor het werken met het competentie ontwikkel plan (COP, zie bijlage I)
Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden?	Literatuuronderzoek	n.v.t.	Kennis over hoogbegaafde leerlingen, hun specifieke behoeften en wat dat van mij als specialist hoogbegaafdheid vraagt met betrekking tot het coachen en begeleiden van een passend onderwijsaanbod	Vormen de bron voor het werken met het competentie ontwikkel plan (COP, zie bijlage I)

Onderzoeksvraag	Onderzoeks-middel	Respon- dent	Opbrengst	Analyse
Welke coachingsvaardigheden zijn bij mij al aanwezig en welke vaardigheden wil ik met dit onderzoek vergroten?	Checklist (COP)	Ikzelf	Kwalitatieve gegevens over waar ik nu sta als coach	Reflectie op uitkomsten, samen met peercoach, operationaliseren naar meetbare aspecten
	SWOT (COP)	Ikzelf	Kwalitatieve gegevens over mijn te kansen en belemmeringen	Reflectie op uitkomsten, samen met peercoach, operationaliseren naar meetbare aspecten
	Schaalvragenlijst, Nulmeting; Tussenmeting; Nameting (bijlage III)	2 hoogbegaafde leerlingen	Kwantitatieve gegevens uit de schaalvragen en kwalitatieve gegevens uit de open vragen	Analyse zal plaatsvinden d.m.v. reflectie binnen het COP en in overleg met de peercoach
	Vragenlijst Excel, Nulmeting; Nameting (bijlage II)	2 ouders en 2 collega's (de leerkracht van de kinderen en de intern begeleider van de kinderen en tevens peercoach	Kwantitatieve gegevens	Grafieken, analyse van nulmeting en eindmeting apart van iedere respondent, een vergelijking van beide ouders samen, een vergelijking van beide collega's samen en tot slot een vergelijking van ouders en collega's samen. In het COP zal ook op al deze uitkomsten gereflecteerd worden, alleen en met behulp van de peercoach
Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids en wat houdt de interventie in?	Literatuuronderzoek	n.v.t.	Kennis over de interventie Happy Kids en wat het kan betekenen voor de specifieke behoeften van de hoogbegaafde leerlingen. Kennis over wat dat van mij als specialist hoogbegaafdheid vraagt met betrekking tot het creëren en begeleiden/coachen van een passend onderwijsaanbod	Vormt het hart voor het werken met het competentie ontwikkel plan (COP, zie bijlage I).
Hoe sluit deze interventie aan bij mijn te ontwikkelen competenties?	Checklist (COP)	Ikzelf	Kwalitatieve gegevens over waar ik nu sta als coach en wat mijn te ontwikkelen competenties zijn	Reflectie op uitkomsten, samen met peercoach, operationaliseren naar meetbare aspecten en tijdens het onderzoek veelvuldig reflecteren op de interventiemomenten om aan te blijven sluiten op de te ontwikkelen competenties
	SWOT (COP)	Ikzelf	Kwalitatieve gegevens over mijn te kansen en belemmeringen	Reflectie op uitkomsten, samen met peercoach, operationaliseren naar meetbare aspecten en tijdens het onderzoek veelvuldig reflecteren op de interventiemomenten om aan te blijven sluiten op de te ontwikkelen competenties
	Schaalvragenlijst, Nulmeting; Tussenmeting; Nameting (bijlage III)	2 hoogbegaafde leerlingen	Kwantitatieve gegevens uit de schaalvragen en kwalitatieve gegevens uit de open vragen	Analyse zal plaatsvinden d.m.v. reflectie binnen het COP en in overleg met de peercoach gedurende het hele onderzoek om aan te kunnen blijven sluiten op de te ontwikkelen competenties
	Vragenlijst Excel, Nulmeting; Nameting (bijlage II)	2 ouders en 2 collega's (de leerkracht van de kinderen en de intern begeleider van de kinderen en tevens peercoach	Kwantitatieve gegevens	Grafieken, analyse van nulmeting en eindmeting apart van iedere respondent, een vergelijking van beide ouders samen, een vergelijking van beide collega's samen en tot slot een vergelijking van ouders en collega's samen. In het COP zal ook op al deze uitkomsten gereflecteerd worden, alleen en met behulp van de peercoach gedurende het hele onderzoek om aan te kunnen blijven sluiten op de te ontwikkelen competenties

3.4 Onderzoeksmiddelen en verantwoording data-analyse

3.4.1 De 2 hoogbegaafde leerlingen

Naast literatuuronderzoek als middel, maak ik gebruik van een schaalvragenlijst voor de kinderen (bijlage III). De feedback van de kinderen ontvang ik op drie meetmomenten in de vorm van schaalvragen waarbij ik niet werk met standaardvragen maar meer eclectisch te werk ben gegaan door vragen te kiezen die bij deze kinderen aansluiten, op basis van hun leer- en persoonlijkheidskenmerken en daarbij horende onderwijsbehoeften. Ik heb bewust gekozen voor drie meetmomenten omdat ik mijn aanpak dan ook tussentijds nog beter op deze behoeften kan afstemmen. De leerlingen krijgen schaalvragen en open vragen te beantwoorden. Hun ouders mogen hen hierbij ondersteunen. Ik laat hen met smileys op een tien-punt schaal steeds aangeven hoe zij mijn vaardigheden inschatten (bijlage III). Om deze werkwijze ook ethisch verantwoord te laten zijn, geef ik de kinderen de mogelijkheid de schaalvragenlijst achteraf, onder begeleiding van hun ouders, in te vullen. Hiermee voorkom ik sociaal-wenselijke antwoorden. Ik bespreek, zowel met kinderen als met hun ouders ook dat ik eerlijke feedback erg op prijs stel en dat ik juist ook van negatieve punten heel veel kan leren. Ze doen mij er dus een plezier mee om ook de negatieve punten, daar waar ze die zien, aan te geven. Deze kwantitatieve cijfers vanuit de schaalvragen kan ik met elkaar vergelijken, gezien het feit dat er 3 meetmomenten zijn. Het biedt mij de mogelijkheid om mijn groei in beeld te brengen (Harinck, 2007). De open vragen leveren kwalitatieve gegevens op. De conclusies van iedere meting doen wat met mij als onderzoeker en betekenen wat voor het vervolg van het onderzoek. Deze reflecties en daar uit voortvloeiende acties zullen worden meegenomen in het COP.

3.4.2 De 2 ouders en 2 collega's

Voor ouders en leerkrachten maak ik gebruik van een Excel vragenlijst (bijlage II). Zoals te lezen is in hoofdstuk 2 is een aantal coachingsvaardigheden erg belangrijk, juist bij het coachen van hoogbegaafde leerlingen. Reis (2001) geeft een aantal praktische mogelijkheden aan om hen te begeleiden. Om niet incidenteel maar weloverwogen te werk te gaan wil ik de essentiële benodigde coachingsvaardigheden hier aan ophangen. Deze coachingsvaardigheden vormen het uitgangspunt van de checklist en de SWOT analyse die worden opgenomen in het COP. De te ontwikkelen coachingsvaardigheden zullen worden geoperationaliseerd aan de hand van de uitkomsten van de checklist en de SWOT analyse. Het totaalpercentage coaching wordt beoordeeld op het gebied van 'relatie', 'gesprekstechniek' en 'resultaat' (Severijnen, 2004). Voorafgaand aan het traject tijdens een nulmeting en na afloop met een nameting. Ouders en collega's kunnen bij de stellingen rondom mijn coachingsvaardigheden kiezen uit 4 opties; 0 = niet aanwezig 1 = enigszins aanwezig 2 = aanwezig en 3 = duidelijk aanwezig. Door te kiezen voor een 4 punts schaal worden de respondenten gedwongen een duidelijke keuze te maken en kunnen ze niet voor een 'veilige' middenoptie kiezen (Harinck, 2007). Door te kiezen voor een nulmeting en nameting ben ik in staat mijn groei als coach in beeld te brengen. De kwantitatieve gegevens worden verwerkt in grafieken. De analyse van de grafieken afkomstig van de nulmeting en de eindmeting zullen van iedere respondent afzonderlijk plaatsvinden. Daarnaast zal er een vergelijking van beide ouders samen en beide collega's samen plaatsvinden. En tot slot zal er een vergelijking van ouders en collega's samen zijn. In het COP zal ook op al deze uitkomsten gereflecteerd worden, alleen en met behulp van de peercoach gedurende het hele onderzoek om aan te kunnen blijven sluiten op de te ontwikkelen competenties

3.4.3 Ikzelf met mijn peercoach

Als laatste onderzoeksmiddel gebruik ik het door mijzelf samengestelde COP (bijlage I). Door gebruik te maken van verschillende effectieve instrumenten op het gebied van zelfanalyse, zal ik in staat zijn om voortdurend te reflecteren: 'heb ik de goede dingen gedaan en heb ik die op de goede manier gedaan'? Reflectie met behulp van modellen als Korthagen, STARR en Kolb (Hendriksen, 2005) geven mij de mogelijkheid om steeds naar mezelf te blijven kijken en met behulp van de interventies af te stemmen op mijn te ontwikkelen vaardigheden. De intern begeleider zal tijdens het onderzoekstraject mijn peercoach zijn en mij gevraagd en ongevraagd feedback geven. Deze feedback zal ik meenemen in mijn COP. Bij de resultaatverwerking zal ik vooral kijken naar de opbrengst uit het COP na alle reflecties. Welke kansen en

belemmeringen waren er volgens de SWOT analyse en hoe is die verhouding nu. Gezien het kwalitatieve en vooral persoonlijke karakter van het COP zullen de uitkomsten niet 1 op 1 overgenomen kunnen worden bij een herhaald onderzoek. Het onderliggende document zal de toekomstige onderzoeker met behulp van het schoenendoosmodel (Harinck, 2007) echter voldoende houvast geven om zelf verder te kunnen. Hierbij is het aan de lezer om zelf ordening te brengen in de gegevens en er uit te halen wat voor hem belangrijk is. Hiervoor verwijs ik dan ook naar het COP in bijlage I.

Hoofdstuk 4 Onderzoeksresultaten

Hoe kan ik als intern begeleider mijn coachingsvaardigheden vergroten op het gebied van begeleiding van hoogbegaafde leerlingen, binnen het domein versterking van motivatie en zelfregulatie, met behulp van de 7 eigenschappen van happy kids van Sean Covey?

De leer- en persoonlijkheidskenmerken van hoogbegaafde leerlingen vragen van mij als coach/begeleider om hun onderwijsbehoeften goed in beeld te brengen. In het geval van de 2 hoogbegaafde leerlingen uit dit onderzoek betreft dat een behoefte om zelfsturender te worden. Met Covey heb ik een interventie gevonden die daar op aansluit en mij de mogelijkheid biedt om een passend onderwijsaanbod te creëren. Om Covey optimaal te laten aansluiten bij de leer- en persoonlijkheidskenmerken van de hoogbegaafde leerlingen ben ik gaan onderzoeken hoe deze interventie past bij mijn te ontwikkelen coachingsvaardigheden. Door middel van een schaalvragenlijst met open vragen bij de kinderen, een vragenlijst voor ouders en collega's met stellingen rondom mijn coachingsvaardigheden als een competentie ontwikkelplan heb ik veel gegevens verkregen. Deze gegevens zijn zowel kwantitatief (schaalvragen en vragenlijsten ouders en collega's) als kwalitatief (open vragen kinderen en COP). De resultaten zijn onderstaand opgenomen. Vanwege de leesbaarheid van de kwantitatieve tabellen wordt gekozen voor het afronden van gemiddelde percentages. Dit zal als volgt worden aangemerkt *(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven)

4.1 SWOT-analyse

Sterke kanten	Zwakke kanten
- Open gesprekshouding - Ik stel (open) vragen - Ik luister actief	- Gespreksvoorbereiding is minimaal - Uitleggen complexe zaken gaat niet stapsgewijs (ik ga te snel) - Ik geef onvoldoende (verbale) waardering voor de input van de ander - Ik evalueer de gespreksbeleving amper - Ik bouw het gesprek onvoldoende gestructureerd op - Ik maak onvoldoende gebruik van het stellen van doelen - Ik geef onvoldoende feedback en tips - Ik spoor te weinig aan tot zelfreflectie bij de kinderen, maar ook bij mezelf - Ik ben teveel zelf aan het woord
Kansen	Bedreigingen
- Meer gestructureerde lijn krijgen in mijn gesprekken - Beter voorbereid op gesprekken, waardoor de effectiviteit zal vergroten - Meer oog voor mijn gesprekspartners en waar ze 'staan' in het gesprek, zodat de neuzen dezelfde kant op staan en er meer ruimte is voor de input van de ander - Meer reflectiemomenten voor de kinderen en mezelf - Werken met het formuleren van (hoge) doelen - Het in de praktijk brengen van de theorie uit mijn coaching vaardigheden cursus en dit onderzoek - Het werken met een peercoach, die de rode draad binnen mijn onderzoek mee bewaakt	- Weinig tijd tot het einde van het schooljaar - Collega's en/of ouders die geen tijd hebben om mij te beoordelen - Naar mezelf kijken vind ik lastig - Lang achter de computer is een belasting voor mijn schouder

4.2 Leerlingen

4.2.1 Resultaten nulmeting kinderen (zie bijlage III voor de originele versies)

Nulmeting kind 1

Hoe helpt juf Cynthia mij om 'het zelf te doen'? (1)

Hoe schat jij op dit moment in, op een schaal van 0 – 10, dat ik jou kan helpen bij het bereiken van jouw doelen? (waarbij ik je bij 0 echt helemaal niet kan helpen, tot bij 10 waar ik je op mijn allerbest help om 'het zelf te doen')

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
						X			

Geef aan waarom je voor dat getal kiest. Wat zie je op dit moment aan mij, wat doe ik om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Juf Cynthia kan mij goed aanleren hoe ik een stappenplan kan maken

Waar zou je willen dat ik op het einde van dit traject samen met jou sta?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									
									X

Wat zie je dan aan mij, of wat doe ik dan om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Mijn doelen altijd bereiken! En zelf altijd een goed stappen plan maken.

Nulmeting kind 2

Hoe helpt juf Cynthia mij om 'het zelf te doen'? (1)

Hoe schat jij op dit moment in, op een schaal van 0 – 10, dat ik jou kan helpen bij het bereiken van jouw doelen? (waarbij ik je bij 0 echt helemaal niet kan helpen, tot bij 10 waar ik je op mijn allerbest help om 'het zelf te doen')

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									
				X					

Geef aan waarom je voor dat getal kiest. Wat zie je op dit moment aan mij, wat doe ik om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Goed uitgelegd, maar ik heb nog geen doel

Waar zou je willen dat ik op het einde van dit traject samen met jou sta?

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								X	

Wat zie je dan aan mij, of wat doe ik dan om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Makkelijke vragen, geen uitleg nodig?

Toepasmomenten erbij, bespreken

De resultaten van de schaalvragen die de kinderen hebben ingevuld laten het volgende resultaat zien:

Kind 1: start op een 7, wil naar een 10 groeien.

Kind 2: start op een 5, wil naar een 9 groeien.

De kinderen geven daarnaast aan dat ze een betere uitleg willen zien en graag doelen willen stellen en een stappenplan leren maken.

4.2.2 Resultaten tussenmeting kinderen

Tussenmeting kind 1

Hoe helpt juf Cynthia mij om 'het zelf te doen'? (2)

Geef nou eens aan, zonder te kijken bij wat je eerder hebt ingevuld, hoever ik als coach op weg ben om mijn doel te bereiken om het jou 'zelf te laten doen'.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							X		

Wat zie je op dit moment aan mij, wat doe ik om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Je legt dingen goed uit.

Je praat niet te snel.

Ben ik op de goede weg om jou te helpen 'het zelf te doen'? Ja/nee, want.....

Ja je hebt geduld en bent vriendelijk.

Wat zou ik anders/beter kunnen doen om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Je doet alles al heel goed.

Is er iets wat je nog niet hebt kunnen zeggen of schrijven, maar wat ik wel moet weten?

Nee!

Tussenmeting kind 2

Hoe helpt juf Cynthia mij om 'het zelf te doen'? (2)

Geef nou eens aan, zonder te kijken bij wat je eerder hebt ingevuld, hoever ik als coach op weg ben om mijn doel te bereiken om het jou 'zelf te laten doen'.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							X		

Wat zie je op dit moment aan mij, wat doe ik om jou te helpen 'het zelf te doen'?

Goed uitleg, goed luisteren.

Ben ik op de goede weg om jou te helpen 'het zelf te doen'? **Ja**/nee, want.....

Makkelijk te begrijpen vragen.

Wat zou ik anders/beter kunnen doen om jou te helpen 'het zelf te doen'?

?

Is er iets wat je nog niet hebt kunnen zeggen of schrijven, maar wat ik wel moet weten?

Het helpt mij.

De resultaten van deze tussenmetingen laten zien dat:

Kind 1: stijgt van een 7 naar een 8.

Kind 2: stijgt van een 5 naar een 8.

In deze tussenmeting zien de kinderen geen verbeterpunten. Wel geven ze aan dat er nu duidelijk en niet te snel wordt uitgelegd en dat de vragen goed te begrijpen zijn.

4.2.3 Resultaten nameting kinderen

Nameting kind 1

Hoe helpt juf Cynthia mij om 'het zelf te doen'? (3)

Geef nou eens aan, zonder te kijken bij wat je eerder hebt ingevuld, hoever ik als coach gekomen ben om mijn doel te bereiken om het jou 'zelf te laten doen'.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
									
									X

Weet je nog wat je de eerste keer voor cijfer hebt aangegeven op mijn vraag "Waar zou je willen dat ik op het einde van dit traject samen met jou sta?"

Ik ben natuurlijk erg benieuwd waarom het mij wel of niet gelukt is om dat cijfer te halen. Daarom mag je hieronder aangeven wat ik goed gedaan heb, welke 'tops' heb je gezien en ervaren?

Je bent lief en vriendelijk en ik heb met jou lekker samengewerkt.
Je praat niet te snel en we hebben een leuk afscheidsfeestje gemaakt.

Wat zou ik nog anders/beter kunnen doen, welke tips heb je?

Niks, maar ik zou wel heel graag nog een keer samenwerken.
--

Is er iets wat je nog niet hebt kunnen zeggen of schrijven, maar wat ik wel moet weten?

Nee!

Nameting kind 2

Hoe helpt juf Cynthia mij om 'het zelf te doen'? (3)

Geef nou eens aan, zonder te kijken bij wat je eerder hebt ingevuld, hoever ik als coach gekomen ben om mijn doel te bereiken om het jou 'zelf te laten doen'.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
								x	

Weet je nog wat je de eerste keer voor cijfer hebt aangegeven op mijn vraag “Waar zou je willen dat ik op het einde van dit traject samen met jou sta?”

Ik ben natuurlijk erg benieuwd waarom het mij wel of niet gelukt is om dat cijfer te halen. Daarom mag je hieronder aangeven wat ik goed gedaan heb, welke ‘tops’ heb je gezien en ervaren?

Duidelijke vragen, goede uitleg en de juiste woorden.

Wat zou ik nog anders/beter kunnen doen, welke tips heb je?

Lessen langer uit elkaar.

Is er iets wat je nog niet hebt kunnen zeggen of schrijven, maar wat ik wel moet weten?

Ik heb zin in volgend jaar en bedankt voor de leuke lessen.

De resultaten van deze nametingen laten zien dat:

Kind 1: stijgt van een 8 naar een 10.

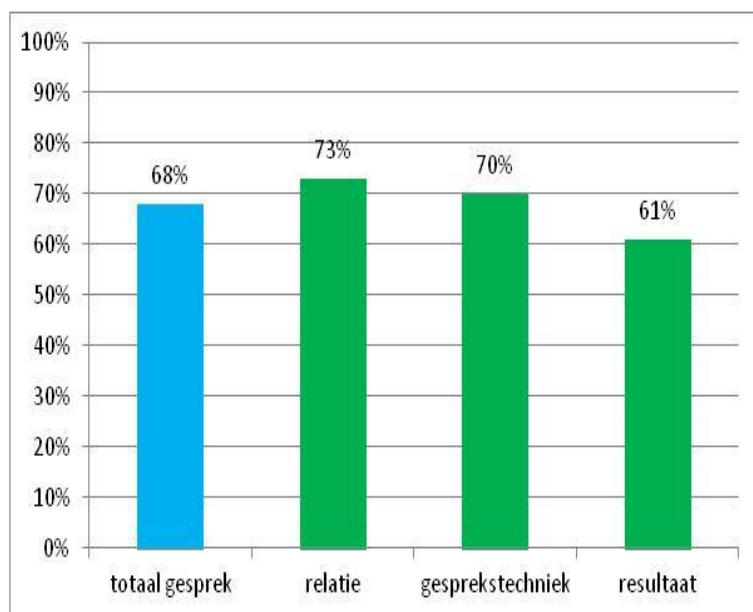
Kind 2: stijgt van een 8 naar een 9.

In deze nameting geven de kinderen aan dat ze het traject graag willen voortzetten en dat de lessen wat te dicht bij elkaar lagen. Beide kinderen komen uit op hun streefcijfer.

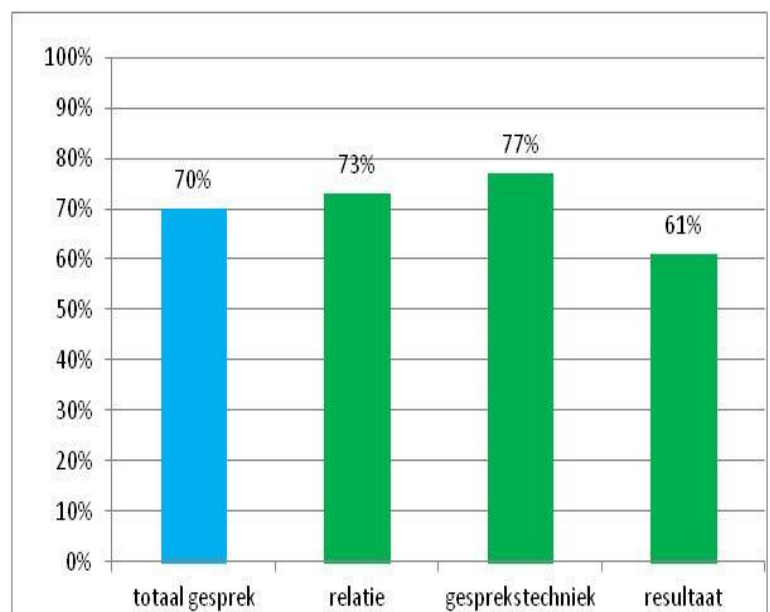
4.3 Ouders en Collega's

4.3.1 Resultaten nulmeting ouders (Gedetailleerde scores in bijlage IV)

Vader A nulmeting

Moeder B nulmeting

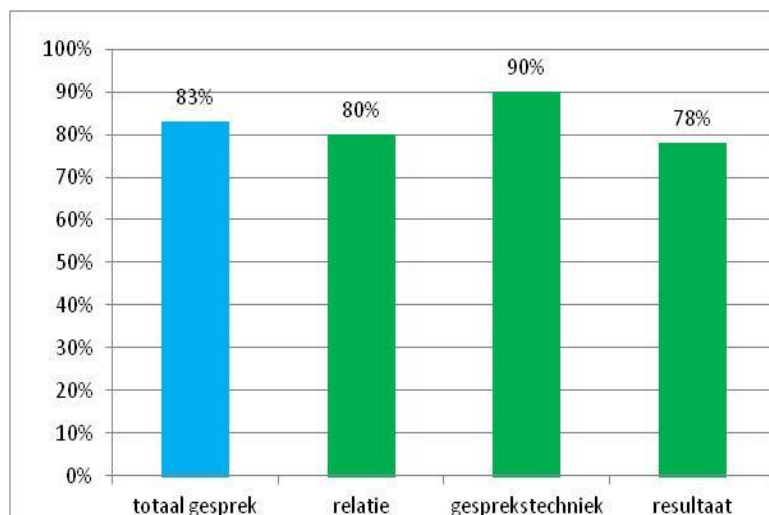

Het gemiddelde percentage waarmee ouders de coachingsvaardigheden waarderen is 69%. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk *(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

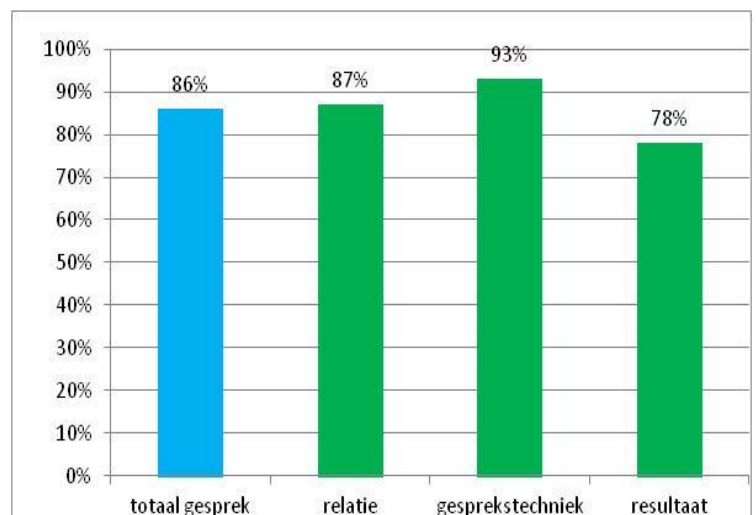
- 11. Relatie: 73%
- 12. Gesprekstechniek: 74%*
- 13. Gespreksresultaat: 61%

4.3.2 Resultaten nameting ouders

Vader A nameting

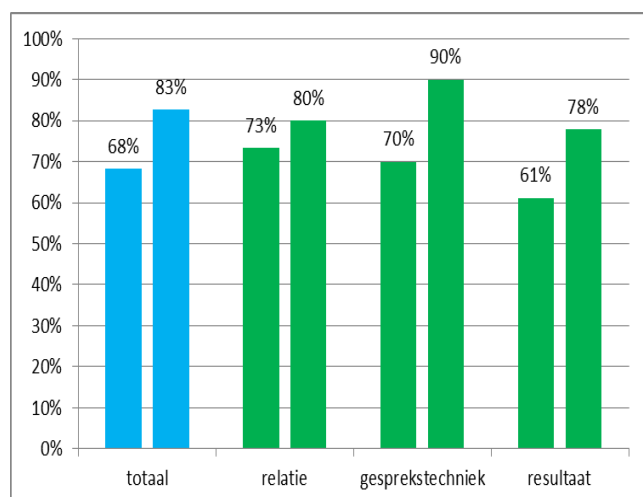
Moeder B nameting

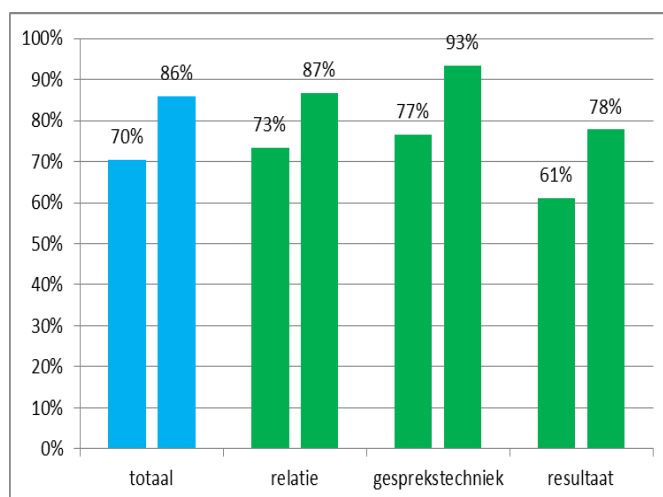
Het gemiddelde percentage waarmee ouders de coachingsvaardigheden waarderen is 85%*. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk: *(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

- 14. Relatie: 84%*
- 15. Gesprekstechniek: 92%*
- 16. Gespreksresultaat: 78%

Vader A van nulmeting naar nameting

Moeder B van nulmeting naar nameting

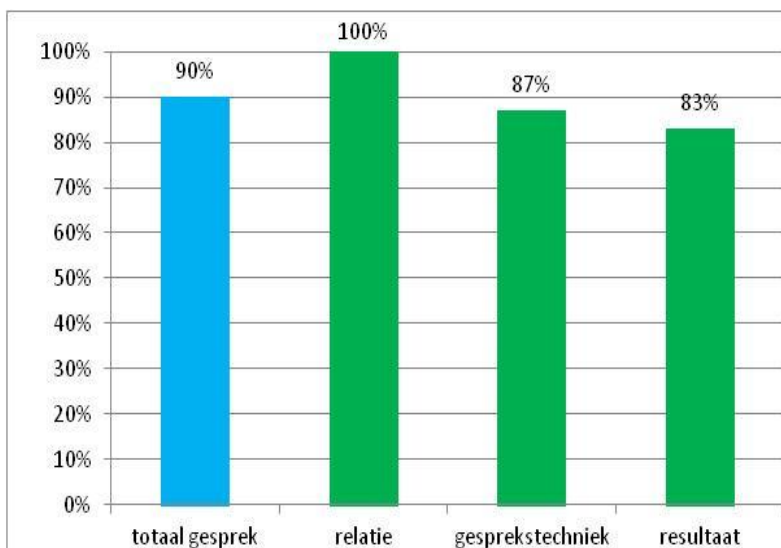

Totaalmetingen ouders*(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

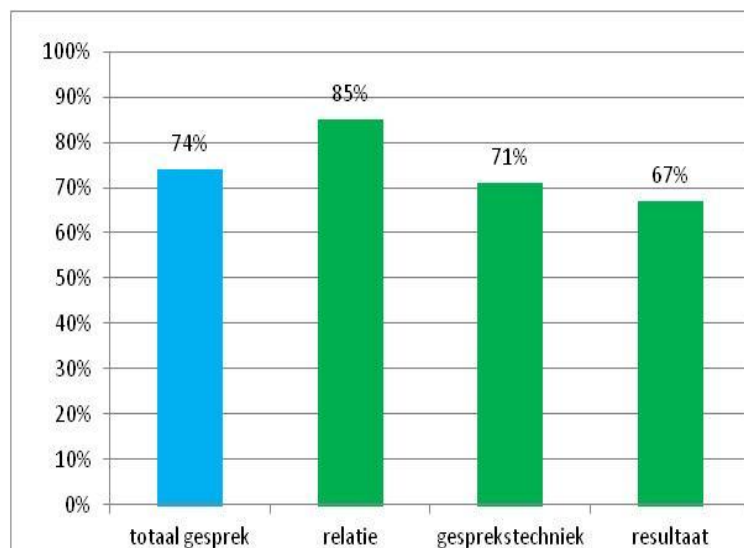
Aspect	nulmeting	nameting	stijging
Relatie	73%	84%*	11%
Gesprekstechniek	74%*	92%*	12%
Gespreksresultaat	61%	78%	17%
Totaal gesprek	69%	85%*	16%

4.3.3 Resultaten nulmeting collega's

Collega C nulmeting

Collega D nulmeting

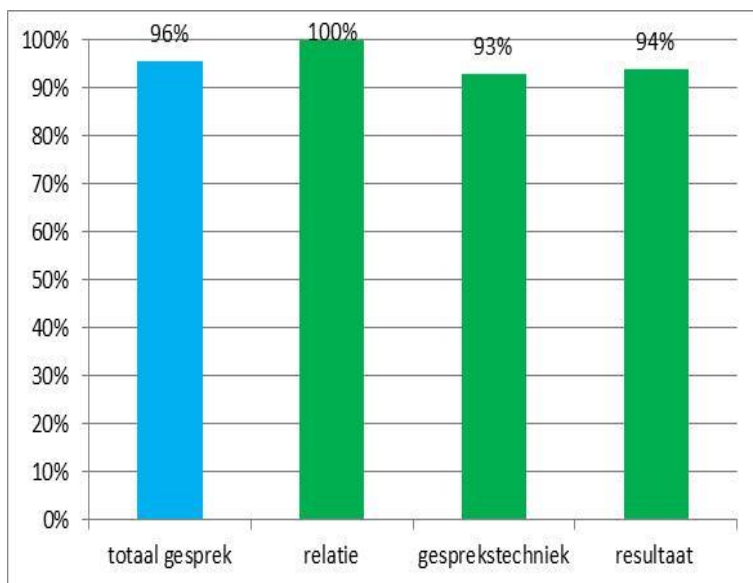

Het gemiddelde percentage waarmee collega's de coachingsvaardigheden waarden is 82%. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk: *(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

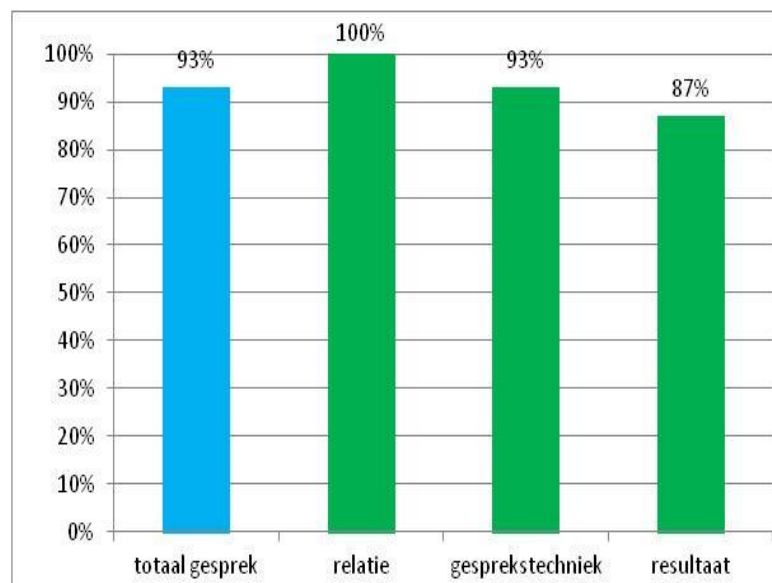
17. Relatie:	93%*
18. Gesprekstechniek:	79%
19. Gespreksresultaat:	75%

4.3.4 Resultaten nameting collega's

Collega C nameting

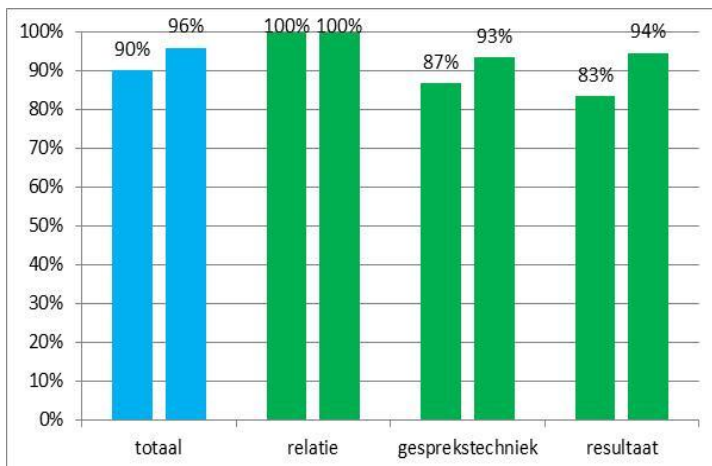
Collega D nameting

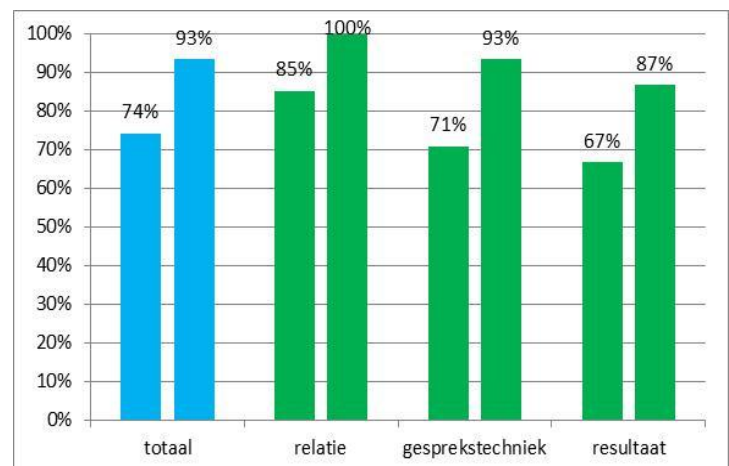
Het gemiddelde percentage waarmee collega's de coachingsvaardigheden waarden is 92%*. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk: *(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

20. Relatie:	100%
21. Gesprekstechniek:	93%
22. Gespreksresultaat:	91%*

Collega C van nulmeting naar nameting

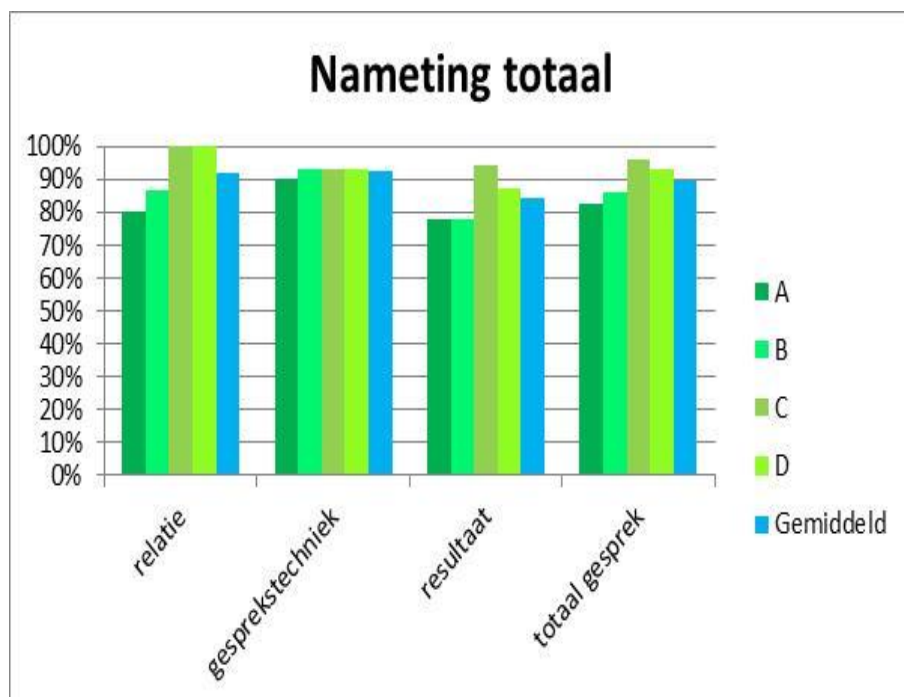
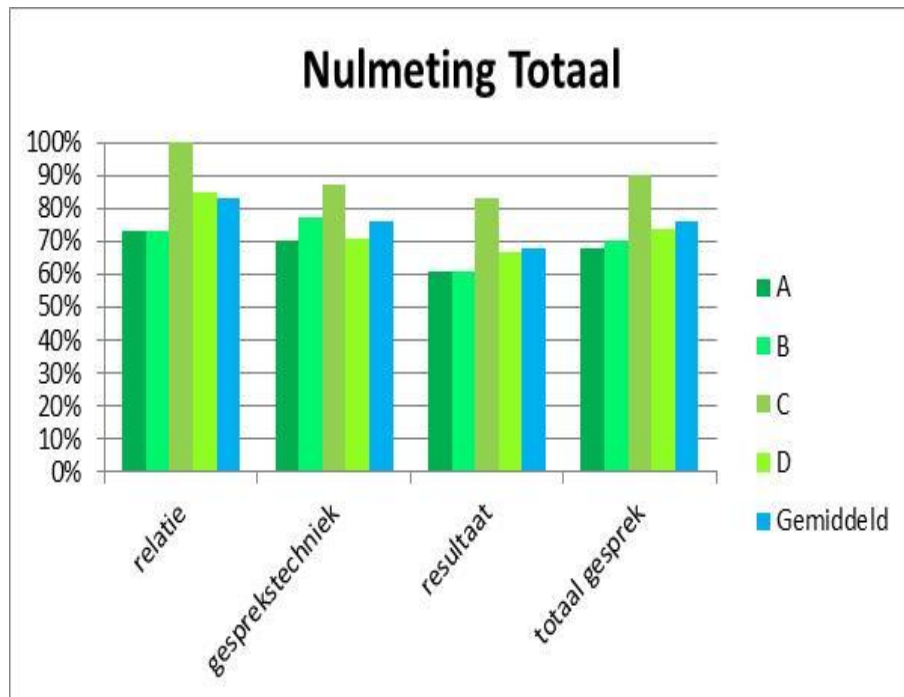
Collega D van nulmeting naar nameting

Totaalmetingen collega's*(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

Aspect	nulmeting	nameting	stijging
Relatie	93%*	100%	7%
Gesprekstechniek	79%	93%	14%
Gespreksresultaat	75%	91%*	16%
Totaal gesprek	82%	95%*	13%

4.3.5 Totaalresultaten ouders en collega's samen

*(er wordt gewerkt met afrondingen 0,1-0,4 wordt afgerond naar beneden, vanaf 0,5 en hoger wordt afgerond naar boven):

Aspect	Nulmeting*	Nameting*	Stijging
relatie	83%	92%	9%
gesprekstechniek	76%	93%	17%
resultaat	68%	85%	17%
totaal gesprek	76%	90%	14%

Het gemiddelde percentage waarmee de coachingsvaardigheden gewaardeerd werden in de nulmeting is 76%*. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk:

- Relatie: 83%
- Gesprekstechniek: 76%
- Gespreksresultaat: 68%.

In de nameting ligt het totaalpercentage gemiddeld op 89 %*. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk:

- Relatie: 92%
- Gesprekstechniek: 92%
- Gespreksresultaat: 84%.

Dat komt neer op een verbetering van de coachingsvaardigheden met een percentage van totaal 13 %. De 3 hoofdaspecten (op basis van operationalisatie na SWOT analyse) worden gemiddeld beoordeeld met respectievelijk:

- Relatie: +9%
- Gesprekstechniek: +16%
- Gespreksresultaat: +16%

4.4 Competentie Ontwikkel Plan

Zowel de eerder besproken SWOT analyse (4.1), als de daaraan voorafgaande checklist maken onderdeel uit van het COP. Het COP heeft vooral kwalitatieve gegevens opgeleverd. De belangrijkste resultaten zullen hier aangegeven worden. Voorafgaand aan het onderzoek gaf ik mezelf een '7' op een schaal van 1-10 voor het coachen. Mijn te ontwikkelen vaardigheden als coach begeleider zijn:

- Meer gestructureerde lijn in gesprekken/coaching
- Goede voorbereiding van gesprekken/coaching
- Oog voor gesprekspartners
- Reflectiemomenten voor kinderen
- Reflectiemomenten voor mezelf
- Werken met (hoge) doelen

Deze zijn geoperationaliseerd in de vragenlijst voor ouders en collega's en de vragenlijst van de kinderen. Ouders en collega's waarderen mijn coachingsvaardigheden bij de nulmeting met 76% en bij de kinderen ligt dit gemiddeld op een '6' op een schaal van 1-10. Resultaat opbrengst vanuit de nulmeting na reflectie is dat ik mezelf vooral ga richten op mijn eigen ontwikkeling als coach en specifiek het efficiënter werken (gesprekstechniek en gespreksresultaat).

Feedback van de peercoach na iedere interventie heeft na reflectie concrete resultaten in de vorm van actiepunten opgeleverd:

- Uitleg van de vragen
- Het inzetten van meerdere werkvormen

- De kinderen elkaar laten bevragen
- Het niet kinderlijk praten
- Het 'achterover leunen'
- Rustige ruimte
- Doorvragen
- Het ruimer plannen van de bijeenkomsten
- Het eerder afremmen van de kinderen en mezelf (tijdsbewaking)
- Betere communicatie met ouders en leerkrachten
- Duidelijk laten terugkomen van het 'hoge doel' en het 'tussendoel' van de kinderen
- Aangeven dat ik niet gestoord wil worden
- De kinderen aansporen tot zelfreflectie

De ambitie was om na afloop van het onderzoek 1 stap hoger staan, op een '8' als inschatting van mijn coachingsvaardigheden. De checklist na afloop van het onderzoek laat zien dat ouders en collega's een waardering laten zien van gemiddeld 90%. De kinderen komen uit op gemiddeld een 9,5.

Hoofdstuk 5 Conclusies

Als ik de nulmetingen vergelijk met de nametingen, kan ik concluderen dat zowel de kinderen als de ouders en mijn collega's groei hebben geconstateerd in mijn coachingsvaardigheden. Doordat ik gebruik gemaakt heb van literatuurstudie, een SWOT analyse, vragenlijsten en observaties en deze door middel van reflectie heb vastgelegd in het COP, is de triangulatie versterkt en daardoor ook de validiteit. De te ontwikkelen kwaliteiten en de behaalde groei, gezien door de ouders onderling, de collega's onderling en beide respondentengroepen samen komen sterk overeen. Dit geldt ook voor de schaalvragen bij de kinderen. Ik kan hieruit concluderen dat mijn meetinstrumenten betrouwbaar en nauwkeurig zijn (Harinck, 2007).

Mijn coachingsvaardigheden zijn door mijn interventies verbeterd. Ik heb mezelf daarnaast zowel pedagogisch als organisatorisch ontwikkeld. Ik zal dit toelichten aan de hand van de deelvragen.

5.1 Welke onderwijsbehoeften hebben hoogbegaafde leerlingen en wat vraagt dat van mij als coach?

De hoogbegaafde leerlingen hebben naast de basisbehoeften relatie, competentie en autonomie (Stevens, 2007) vooral behoefte aan het leren leven, leren leren en leren denken (W. Peters, Nijmegen). Wil ik op basis van hun leer- en persoonlijkheidskenmerken voldoen aan die behoeften en hierop een passend onderwijsaanbod kunnen aanbieden, dan vraagt dat wel wat van mij als coach. Reis (2001) heeft hiervoor een aantal praktische handvatten ontwikkeld, waarin de essentiële benodigde vaardigheden nadrukkelijk benoemd worden. Deze hebben het uitgangspunt gevormd voor de checklist en de SWOT analyse en zijn opgenomen in het COP, zij vormen uiteindelijk de basis van de vragenlijsten. Hierin zijn de te ontwikkelen coachingsvaardigheden namelijk geoperationaliseerd in meetbare aspecten. Bij de leerlingen is bewust rekening gehouden met hun onderwijsbehoeften, vandaar dat er gekozen is voor een vragenlijst waarin veel ruimte was voor de inbreng van de leerling zelf (autonomie), waarbij de leerling geprikkeld werd om goed na te denken a.d.h.v. de doelen en de schaalvragen (competentie) en er is gedacht aan de component relatie. Ik heb mezelf namelijk kwetsbaar opgesteld door aan te geven dat ook ik mezelf nog moet ontwikkelen en dat ik daarbij de hulp van de leerlingen goed kan gebruiken.

Uit de nulmeting bij de kinderen kan ik concluderen dat zij enigszins afwachtend startten maar wel hoge verwachtingen hadden van het project. Zij dachten aan een stijging van respectievelijk 3 en 4 punten op een tien-puntschaal en dat is aanzienlijk. Het heeft voor mij de lat meteen hoog neergelegd, want blijkbaar hadden de kinderen hoge verwachtingen van mij als coach. Het heeft ervoor gezorgd dat ik alleen maar gedreven werd om aan deze verwachtingen te voldoen. Ik kan niet zeggen dat 1 van de 3 basisbehoeften aanzienlijk meer aandacht heeft gekregen dan de ander, het was redelijk in evenwicht. Als pedagoog ben ik echter wel van mening dat juist het werken aan de relatie onontbeerlijk is voor het ontwikkelen van de extra behoeften die de hoogbegaafde leerlingen hebben. Leerlingen moeten vertrouwen hebben in mij als coach om te kunnen leren leven, leren leren en leren denken. Ik heb hier veel aandacht aan besteed tijdens de interventies.

De conclusie van de tussenmeting van de kinderen is dan ook dat zij vertrouwen hebben gekregen in het traject en het feit dat zij geen verbeterpunten aangeven, zegt dat de manier waarop ik de coaching heb ingestoken goed aansloot bij de behoeften van de kinderen. Ik ben naar aanleiding van de tussenmeting nog in gesprek geweest met hen over de formulieren maar zij hadden op dat moment, ook na goed doorvragen geen verbeterpunten voor mij. Reflecties n.a.v. de feedback van mijn peercoach hebben echter wel geholpen om naar de nameting toe mezelf te verbeteren, zowel pedagogisch als organisatorisch, dit is terug te lezen in het COP. Dit kritisch naar mezelf kijken en reflecteren is ook een belangrijk onderwerp volgens Reis en sluit dus helemaal aan bij het laatste gedeelte van deze deelvraag, 'wat vraagt dat van mij als coach'. En het zorgt er dus voor dat ik beter in staat ben om als specialist hoogbegaafdheid een

passend onderwijsaanbod te bieden dat recht doet aan hun leer- en persoonlijkheidskenmerken en de daaruit voortkomende onderwijsbehoeften.

5.2 Hoe kun je hoogbegaafde kinderen effectief coachen en begeleiden?

De kunst van het coachen is volgens Verhoeven en IJsselstein (1996) de kunst van het vragen stellen. Ebbens (2005) voegt daar nog aan toe dat deze vragen van een hogere denkkorde moeten zijn. Voor mij als coach dus belangrijk om 'out of the box' te kunnen denken en handelen. Na aanleiding van de nulmeting bij ouders werd mij duidelijk dat ik binnen de subcategorie 'relatie' moest gaan werken aan het verhelderen van het concept 'out of the box' denken. Ik moest duidelijker laten zien dat ik de kinderen aanmoedig om hoge doelen te stellen en bereiken. Daarbij moest ik laten zien dat ik efficiënt kan werken en tegelijk innovatief bezig kan zijn. De overeenkomsten met de punten waarop ouders gewenste verbetering zien bij de nulmeting, sluiten bijna volledig aan bij de visie van collega D. Ook dit duidelijke beeld sterkte mij in het feit dat dit ook de punten zijn waarop ik mezelf moest gaan concentreren bij mijn competentieontwikkeling. Deze onderdelen heb ik daarom centraal gesteld tijdens de interventiemomenten en met behulp van de feedback n.a.v. de observaties van de peercoach ben ik hier absoluut competent in geworden. Ik heb zowel bij de kinderen persoonlijk, als schriftelijk bij terugkoppeling naar ouders, deze concepten toegelicht en ook veelvuldig gebruikt met authentieke situaties, zodat ze betekenisvol waren voor de kinderen en ouders (Gerven van E. , 2009).

Daarnaast is coachen vooral gericht op het ontwikkelen van zelfsturing bij leerlingen (Visser, 2002). Het is dus niet vertellen hoe het moet, maar het stimuleren en ondersteunen van het leerproces van de leerling (Bakker-Stam, 2012). Dit sluit aan bij de extra onderwijsbehoeften van hoogbegaafde leerlingen, 'leer mij leven', 'leer mij leren' en 'leer mij denken'. Door een balans te vinden en aan te sluiten bij de behoeften van mijn 2 leerlingen afzonderlijk en hen juist ook van elkaar te laten leren is de effectiviteit vergroot (Ebbens, 2005). Van Gerven (2005) geeft ook aan dat het belang van peers niet onderschat mag worden. Zowel de leerlingen, ouders als collega's laten bij de nameting zien dat ik in staat ben om de leerlingen effectief te coachen en begeleiden. Zelf ben ik van mening dat de effectiviteit nog groter zou zijn als de interventies over een grotere periode gespreid worden. Dan is er meer ruimte om de 7 eigenschappen te verdiepen en meer te reflecteren op situaties in de klas. Dit is dan ook iets wat ik zeker zal meenemen bij de aanbevelingen voor een vervolgtraject.

5.3 Welke coachingsvaardigheden zijn bij mij al aanwezig en welke vaardigheden wil ik met dit onderzoek vergroten?

Aan de hand van de criteria van Reis (2001) heb ik met behulp van een SWOT analyse gekeken welke coachingsvaardigheden ik nog moest ontwikkelen. Deze kansen zijn vervolgens geoperationaliseerd in een vragenlijst, die zowel de ouders als mijn collega's voorafgaand aan het onderzoek (nulmeting) en na afloop ingevuld hebben (nameting). Beide ouders scoorden onafhankelijk van elkaar exact hetzelfde op relatie (73%) en resultaat (61%). De sub scores bij relatie, gesprekstechniek en resultaat zijn op de meeste onderdelen hetzelfde of wijken maximaal '1' af van de score van de andere ouder. De conclusie die ik kan trekken, is dat beide ouders bij aanvang van mijn onderzoek mijn coachingsvaardigheden nagenoeg hetzelfde waarden. Hier en daar met een ander accent, maar over de hele linie durf ik te zeggen dat het een betrouwbaar en valide beeld oplevert. Het heeft mij gesterkt in mijn beeld dat ik op het gebied van 'relatie' in staat ben om goed af te stemmen. Binnen de subcategorie 'gesprekstechniek' moest ik vooral aan de slag gaan met de verkregen tips en feedback, ik heb dit gedaan aan de hand van het meerdere malen doorlopen van 'het rondje Kolb' (Hendriksen, 2005). Dit is daarom ook veelvuldig aan bod gekomen tijdens het reflecteren in mijn COP. In de nameting geven ouders aan dat zij zien dat ik actief aan de slag ben geweest met de feedback die ik van hen en hun kinderen heb gekregen. Ook bevestigen ze dat ik me goed aan afspraken heb gehouden. Mijn insteek was duidelijker de doelen te communiceren en ook te toetsen en ouders geven met hun scores terug dat ze daar tevreden over zijn.

Op basis van de resultaten mag ik concluderen dat de ouders en mijn collega's vinden dat ik een behoorlijke groei heb doorgemaakt als coach. Ouders en collega's zien de grootste ontwikkeling op gesprekstechniek en gespreksresultaat. Mijns inziens is dat ook logisch omdat de relatie mijn sterkte punt is en ik me in dit onderzoek juist heb gericht op het verbeteren van mijn minder sterk ontwikkelde punten. Ouders vinden vooral dat ik heb laten zien dat ik beter kan uitleggen en meer gericht ben op mijn gesprekspartners. Collega's hebben gezien dat ik me nog beter heb voorbereid en tips en feedback goed heb opgepikt. Ook hebben ze herkend dat ik duidelijker uitleg. Daarnaast zien zij een ontwikkeling met betrekking tot het ruimte maken voor de verwachting van de ander. Al met al een mooi resultaat waar ik heel tevreden mee ben. En wat ervoor zorgt dat ik in september met enthousiasme de draad wil oppakken met deze leerlingen, voor de leerlingen, maar ook voor mijn eigen professionele groei.

5.4 Waarom kies ik voor de 7 eigenschappen van Happy Kids en wat houdt de interventie in? En hoe sluit deze interventie aan bij mijn te ontwikkelen competenties?

Van mij als specialist hoogbegaaftheid en specifiek als coach wordt veel gevraagd als het gaat om het creëren en begeleiden van een passend onderwijsaanbod. Ik moet kennis hebben van de leer- en persoonlijkheidseigenschappen en daarnaast zicht zien te krijgen op de individuele onderwijsbehoeften van de hoogbegaafde leerling. Natuurlijk is het zelf ontwikkelen van een interventie die past bij kinderen die moeite hebben met zelfsturing een optie. Gezien het feit dat de nadruk echter ligt op mijn eigen te ontwikkelen competenties en niet op het resultaat bij de kinderen heb ik gekozen voor een bestaande interventie. Mijn aandacht kan dan volledig gaan naar het reflecteren op mijn handelen tijdens de interventiemomenten. Deze interventie heb ik gevonden in de 7 eigenschappen van Happy Kids. Zoals ik in hoofdstuk 1 (1.9) en 2 (2.3) aangeef, sluit de methodiek helemaal aan bij wat effectief is gebleken, bij leerlingen met een gebrek aan zelfsturing, in eerder onderzoek. Ik onderschrijf deze eerdere best practices absoluut. Het heeft mij de mogelijkheid gegeven om met een bestaande methodiek te werken aan mijn te ontwikkelen competenties, het hoofddoel van dit onderzoek. Daarnaast heeft het de kinderen geholpen hun zelfregulatie te vergroten, een effect dat zinvol is voor het verdere leven van deze kinderen, maar ook de kinderen, hun ouders en mijn collega's de mogelijkheid heeft geboden om te zien wat mijn coachende rol bij dit resultaat was.

5.5 Slotconclusie

Met dit onderzoek wilde ik mijn coachingsvaardigheden vergroten. Om antwoord te krijgen op mijn onderzoeksvraag:

Hoe kan ik als intern begeleider mijn coachingsvaardigheden vergroten op het gebied van begeleiding van hoogbegaafde leerlingen, binnen het domein versterking van motivatie en zelfregulatie, met behulp van de 7 eigenschappen van happy kids van Sean Covey?

Heb ik de coachingsvaardigheden die nodig zijn om hoogbegaafde leerlingen te begeleiden op het gebied van motivatie en zelfregulatie geïnventariseerd aan de hand van deelvragen door literatuuronderzoek en vervolgens geoperationaliseerd in meetbaar gedrag.

Door mijn onderzoek kan ik de onderzoeksvraag als volgt beantwoorden. Ik heb mijn coachingsvaardigheden kunnen vergroten door bewust gebruik te maken van een SWOT, gespreksvoorbereiding en gesprekstechnieken. De 7 eigenschappen van Happy Kids van Sean Covey is een goed hulpmiddel om coachingsvaardigheden te ontwikkelen. De onderwerpen en opbouw van het boek, lenen zich voor gestructureerde coachgesprekken. Die coachgesprekken hebben geleid tot de volgende resultaten.

Van het zwakke kwadrant uit mijn SWOT heb ik alle 9 aspecten kunnen oefenen en verbeteren. Uit het kwalitatieve onderzoek blijkt dat kinderen mijn coaching gedrag waarderen en het ook effectief vinden; het helpt hen. Mijn peercoach heeft de ontwikkeling nauw gevolgd en ook steeds tussentijds feedback gegeven. Ook zij constateert een behoorlijke groei en uit haar feedback (zie COP, bijlage I) concludeer ik dat zij mijn coaching gedrag natuurlijker en stabiel vindt en dat ik ook beter ben gaan voorbereiden en beter aansloot op de behoefte van de kinderen voor uitleg. Ook uit kwantitatief onderzoek blijkt dat ik ruimschoots mijn doelstelling gehaald heb. Ik wilde mijn coachingsvaardigheden ontwikkelen van een gemiddelde zeven naar een gemiddelde acht. Uit mijn praktijkonderzoek blijkt dat mijn coachingsvaardigheden, zoals die geoperationaliseerd zijn en vervolgens gemeten door ouders en collega's, gestegen zijn van gemiddeld 76% naar gemiddeld 90%. Als specialist hoogbegaafdheid was ik handelingsverlegen op het gebied van een passend onderwijsaanbod voor hoogbegaafde leerlingen met zelfsturingsproblemen. In de interventie Happy Kids van Covey heb ik een bestaand middel gevonden om op die manier effectief te werken aan mijn vaardigheden als coach tijdens de begeleiding van het onderzoekstraject. Hiermee is de doelstelling in het onderzoek behaald. De doelstelling van het onderzoek is te zien op lange termijn. Ik heb een meetbare ontwikkeling laten zien van mijn coachingsvaardigheden, daarnaast heb ik inzicht gekregen in de door mij gekozen interventie. De effecten die ik daarmee kan bewerkstelligen voor mezelf zijn deels duidelijk geworden. Er blijven echter ontwikkelpunten staan voor mij als coach. Gelukkig leren we een leven lang, en is er voldoende ruimte om op termijn de volledige doelstelling van het onderzoek te behalen.

Hoofdstuk 6 Evaluatie

Een onderzoek doen is altijd leuk, je moet er echter wel ruimschoots de tijd voor hebben en nemen. Wat nou als je door allerlei fysieke omstandigheden dreigt de eindstreep niet te halen? Dan is het erg makkelijk om je bij die feiten neer te leggen en je in de slachtofferrol te manoeuvreren (Covey, 1989). Op dat moment de knop omzetten en proactief de zoveelste hobbel nemen is een grotere uitdaging. Een mindshift maken als het ware. Anderen laten zien dat je boven je 'imperfectie' uit kunt stijgen.

Paradigma's liggen vaak aan de basis van hoe je dingen ziet en waarneemt (Aronson, 2009). Ze kloppen echter niet altijd met de werkelijkheid, je kunt er zelfs door worden beperkt. Paradigma's kunnen dus helpend of belemmerend zijn. Het heeft te maken met je mindset volgens Dweck (2007). Hoogbegaafde kinderen kunnen een fixed mindset hebben, waarbij ze ervan uitgaan dat ze niets aan een situatie kunnen veranderen (Gerven van E. , 2009) (Pfeiffer, 2008) (Yahnke Walker, 2002). Hoogbegaafde leerlingen die een growth mindset hebben, gaan ervan uit dat zij in staat zijn om verandering in de situatie aan te brengen (Gerven van E. , 2009) (Pfeiffer, 2008) (Yahnke Walker, 2002). De verandering van een paradigma is dan ook te vergelijken met een mindshift (Covey, 2012) (Gerven van E. , 2009) (Pfeiffer, 2008) (Yahnke Walker, 2002).

Gedurende mijn hele onderzoek heb ik te maken gehad met deze mindshifts. Bij mezelf, maar ook bij de kinderen. De kinderen uit mijn onderzoek waren namelijk erg leerkracht afhankelijk, ze waren in de veronderstelling dat ze niet zonder de leerkracht konden. Door de interventie met de 7 eigenschappen van Happy Kids zijn de leerlingen zelfsturender geworden, zo blijkt uit de observatie van mijn peercoach en de feedback van de leerkracht en ouders. Naast het realiseren van mijn eigen groei als coach was dat een geweldige opbrengst uit dit onderzoek. Hoewel de groei van de kinderen ondergeschikt was aan mijn eigen groei, zie ik een parallel met mijn eigen groei. Ik spiegel mezelf hierbij aan het Learning Academy Model (Zimmerman, Bonner, & Kovach, 1996). Dit heeft mij namelijk geholpen om mijn eigen gedrag centraal te stellen en de nadruk te leggen op *Expert modeling* in de vorm van mijn peercoach. De directe feedback na observaties tijdens de interventies en het veelvuldig oefenen met het stellen van (tussen)doelen in mijn COP zijn daarbij doorslaggevend geweest. Ik heb geleerd dat het zelfmonitoren en zelfreguleren (Reis, 2001) essentieel zijn om tot groei te komen. De grootste winst heb ik gedurende dit onderzoek dan ook gehaald uit mijn COP. Voorafgaand aan het onderzoek was ik in de veronderstelling dat ik mijn grootste leerwinst zou halen uit de kwantitatieve cijfers, de schaalvragen bij de kinderen en de vragenlijsten bij de ouders. Door na de nulmetingen concreet te ervaren dat deze kwantitatieve cijfers alleen mijn niet voldoende opleverden, ben ik bewust gaan nadenken wat mij zou kunnen helpen om de leerwinst groter te laten worden. Door gesprekken met mijn peercoach is mij duidelijk geworden dat juist het kwalitatieve aspect van het onderzoek mij zou kunnen helpen. Door mezelf steeds af te vragen of ik de goede dingen had gedaan en op de juiste manier, ben ik na iedere interventiesessie in staat geweest nieuwe leerdoelen voor mezelf te formuleren en hier actief mee aan de slag te gaan in de volgende interventie. Door meerdere malen 'het rondje Kolb' te doorlopen ben ik in staat geweest om in het korte tijdsbestek van mijn onderzoek toch het maximale leerrendement te halen.

Het korte tijdsbestek van het onderzoek had echter ook zijn keerzijde. Het heeft veel stress opgeleverd om in een paar weken tijd alle interventies te plannen. Omdat ik geen concessies wilde doen aan de inhoud van iedere sessie, heeft dat er voor gezorgd dat ik veel vrije dagen ben terug gekomen om de kinderen te coachen. Lichamelijk gezien was dat (te) zwaar, naast de interventies moest ik tenslotte ook aan de slag met mijn COP en mijn onderzoeksverslag. Ik heb hierbij veel steun ontvangen van mijn peercoach die regelmatig mijn woorden op papier heeft gezet. Haar rol binnen mijn onderzoek is dan ook niet te onderschatten. Ze heeft mij op professionele manier naar mezelf laten kijken en heeft ook mijn persoonlijke kant diep geraakt. Ik prijs mezelf erg gelukkig dat ik tijdens dit onderzoek mijn collega heb leren kennen als mentor, voorbeeld, coach, administratieve hulp, maar vooral als mens! Voor de toekomst geeft mij dat het vertrouwen dat wij als directe collega's nog veel van elkaar kunnen en zullen leren. Het is een

geruststellende gedachte dat ik critical friends heb in een tijd waarin je jezelf moet blijven ontwikkelen om bij te kunnen blijven. Bij gezamenlijk leren is $1 + 1 = 3$, leren van en met elkaar is onbetaalbaar.

Wat ik een volgende keer absoluut anders zou doen is de planning van de interventies. Naast de persoonlijke stress, is het traject ook voor de kinderen te snel gegaan. Dit blijkt ook uit de eindevaluaties. De 'babystapjes' zoals Covey deze toepast in zijn aanpak heb ik bewust versneld doorlopen gezien de leer- en persoonlijkheidskenmerken van de 2 hoogbegaafde leerlingen. Om het traject echter voldoende tijd te laten hebben om in te kunnen slijpen bij de kinderen, zou ik er bij een vervolg voor kiezen om de interventies met tussenpozen van minimaal 1 week doen. Hierdoor heb ik meer tijd om de verantwoordelijkheid van het traject bij de kinderen te leggen en om hen aan te kunnen moedigen om te oefenen (Zimmerman, Bonner, & Kovach, 1996). Op die manier help ik de kinderen om de focus van de leerkracht af te halen en zelfsturender te worden. Zij zijn dan beter in staat om de systematische aanpak van de 7 eigenschappen van Happy Kids toe te passen. Daarnaast heb ik meer mogelijkheden om praktijkvoorbeelden te geven, zodat de leerlingen in staat zijn situaties te herkennen en de transfer leren toepassen (Castelijns, 2011). Door over een langere periode met de leerlingen te kunnen evalueren op verkregen tips en feedback, kunnen zij zelf beter ervaren wat de effecten van de aanpak zijn en vooral van wat hun eigen rol hierin is (Covey, 2012). Ook is er dan meer ruimte om stil te staan bij momenten waarop die nieuwe aanpak niet lijkt te werken voor de leerling. De kans dat de leerling terugvalt in zijn oude valkuil van een fixed mindset dat hij de leerkracht nodig heeft is minder groot als er over een langere tijd coachingsgesprekken zijn (Gerven van E. , 2009), dit onderzoekstraject heeft mij als specialist hoogbegaafdheid absoluut geleerd om nog beter op de onderwijsbehoefte van de hoogbegaafde leerlingen af te stemmen en hier vervolgens mijn eigen aanpak en begeleiding op af te stemmen.

De wijze les van mijn onderzoek is dan ook absoluut: het gaat niet om het resultaat, maar om het proces. En het proces, alle persoonlijke omstandigheden tijdens de opleiding en mijn onderzoek daargelaten, heeft uitgewezen dat ik er sta als specialist hoogbegaafdheid. En het resultaat van het onderzoek? Natuurlijk is dat niet onbelangrijk. Ik ben er trots op dat ik deze groei als coach heb doorgemaakt tijdens dit onderzoek. En, hoewel ondergeschikt tijdens dit onderzoek, ik ben ook erg tevreden met de groei die de kinderen hebben doorgemaakt. Het vertrouwen dat de kinderen, de ouders en mijn collega's me hebben gegeven, maakt dat ik hongerig word naar meer successen. Voor mezelf, maar vooral voor de kinderen. Op naar een volgend onderzoek!

**There's no need to be perfect to inspire others,
Let others get inspired by how you deal with your imperfections.**

-Robert Tew-

Nawoord

Soms is het lastig om in het pad van anderen te lopen, hoe graag je ook zou willen. Dat geldt ook voor mij. Ik heb lang geprobeerd te negeren dat mijn lijf mijn wil en hoofd niet kon bijbenen. Het is ook lastig om te accepteren dat jouw pad niet mooi gevleid is en een hobbelig kronkelpad blijkt te zijn met vele hindernissen. Wat maakt dat het mij dan toch gelukt is? Eeuwigdurende motivatie? Onuitputtelijk zelfvertrouwen? Tandvlees van een meter dik? Nee, het is slecht 1 ding; een droom!

Mijn droom is om hoogbegaafde leerlingen te leren hoe ze zelf verantwoordelijk zijn om hun dromen na te leven, ongeacht het pad dat voor hen ligt. Dat zij alleen en niemand anders hen van hun droom kan weerhouden. Het enige wat ze daarvoor moeten doen is zorgen dat ze zelf de touwtjes in handen nemen om er achter te komen waar ze goed in zijn en wat ze nog moeten leren. En ik, ik wil als specialist hoogbegaafdheid hen graag leren 'het zelf te doen'.

Ik heb ook ontdekt wat mijn sterke kanten zijn, vooral mijn nieuwsgierigheid. En ik heb geleerd dat je sterke kant ook je valkuil kan zijn. Zodat je door je nieuwsgierigheid wel alles zou willen onderzoeken en uitpluizen. Dat is niet realistisch. Tussendoelen stellen om te kijken hoever je al bent op je pad naar je droom is beter. En hoe fijn is het niet als je dat pad met iemand anders mag bewandelen, of onderweg steun ondervindt bij de vele hindernissen. Het zijn juist die mensen die helpen om je droom werkelijkheid te maken. Daarom wil ik erg graag mijn steunpilaren bedanken. Annemieke Weterings, voor al haar peptalks, verhelderende inzichten, haar kennis en het relativeren. Esther Smulders, voor al haar eyeopeners, feedback en tips, haar typewerk en ook zij heeft geholpen om te relativeren. En als laatste mijn critical friends. Jullie hebben mij de kans gegeven om tijdens jullie onderzoek mee te denken, voelen en ervaren. Het heeft mij absoluut geholpen, dat ik dit traject met jullie heb mogen doorlopen. Extra bijzonder vind ik het, dat jullie na jullie eigen afstuderen, toch tijd genomen hebben om mij als critical friend bij te staan op mijn hobbelige pad, dat getuigt van professionaliteit en collegialiteit.

Tot slot wil ik nog stilstaan bij een aantal mensen, die mij gedurende mijn reis naar mijn droombestemming onvoorwaardelijk hebben gesteund. Mijn man Maarten en mijn kinderen Jade, Jasper & Amber, voor al hun geduld als ik weer eens met mijn neus in de boeken zat of achter de computer. Jullie zijn mijn inspiratie geweest Jade, Jasper & Amber, om te starten met deze opleiding en ik heb er geen spijt van gehad. Dankzij de wetenschap dat jullie onderdeel waren van mijn droombestemming om specialist hoogbegaafdheid te worden, ben ik in staat geweest om door te zetten. Als ik het goede voorbeeld wil geven aan (mijn) kinderen, moet ik het tenslotte vooral eerst zelf laten zien. Samen met jullie ga ik op zoek naar een nieuwe droombestemming, waarbij ik vooral de coach wil zijn en niet de 'eigenaar'!

Bibliografie

- Aronson, E. W. (2009). *Sociale psychologie*. Amsterdam: Pearson Education Benelux BV.
- Bakker-Stam, J. (2012). *Coachee! Handboek voor kindercoaching*. Steenwijk: 248media Uitgeverij.
- Brakenhoff, J. &. (1995). *Ontwikkelingspsychologie voor het onderwijs*. Groningen: Wolters-Noordhoff BV.
- Castelijns, J. S. (2011). *Evalueren om te leren*. Bussum: Uitgeverij Coutinho.
- Covey, S. (2012). *De 7 eigenschappen van happy kids*. Amsterdam: Uitgeverij Business Contact.
- Covey, S. (2012). *Zeven eigenschappen die jou succesvol maken!* Groningen: LINE UP boek en media BV.
- Ebbens, S. &. (2005). *Effectief leren*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Eldering, L. (2003). *Cultuur en opvoeding*. Rotterdam: Lemniscaat BV.
- Feldman, R. S. (2008). *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson.
- Fontys. (2008). 360 graden feedbackformulier. Tilburg: Fontys Hogeschool Pedagogiek.
- Furman, B. (2011). *Kids' skills*. Amsterdam: Uitgeverij Boom/Nelissen.
- Garcia, T., &. P. (1994). Regulating motivation and cognition in the classroom: the role of self-schemas and self-regulatory strategies. In D. H. Schunk, *Self-regulation of learning and performance: Issues and educational applications* (pp. 127-154). Hillsdale: Erlbaum.
- Gerven van, E. &. (2001). *Een doorgaande lijn voor hoogbegaafde kinderen*. Utrecht: Uitegeverij Lemma BV.
- Gerven van, E. (2009). *Handboek hoogbegaafdheid*. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Harinck, F. (2007). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant Uitgevers NV.
- Hendriksen, J. (2005). *Cirkelen rond Kolb*. Amsterdam: Boom Nelissen.
- Kieboom, T. V. (2010). *De hoogbegaafdheid survivalgids*. Sint-Niklaas: Abimo Uitgeverij.
- Kok, J. F. (2005). *Opvoeden als beroep*. Soest: Uitgeverij Nelissen.
- La Lau, C. &. (2011). Herkenning van de eigen hoogbegaafdheid als ouder en volwassene. In K. Hoogbegaafdheid, *Slim zijn, facetten van hoogbegaafdheid* (pp. 109-112). Purmerend: Stichting Koepel Hoogbegaafdheid.
- Lange, d. R. (2011). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Apeldoorn: Garant.
- Lingsma, M. S. (2001). *Coachen op competentieontwikkeling*. Soest: Uitgeverij H. Nelissen BV.
- Molen van der, H. T. (2005). *Gespreksvoering, basisvaardigheden en gespreksmodellen*. Groningen: Wolters-Noordhoff BV.
- Montessori, M. (1941). *Door het kind naar een nieuwe wereld*. Heiloo: Kinheim.
- Moorman, A. (1989). *Montessori concreet*. Utrecht : Nederlandse Montessori Vereniging.
- Nederstigt, I. (2003). *Hoogbegaafdheid een gave?* Amersfoort: CPS onderwijsontwikkeling en advies.

- Oetelaar, F. v. (2012). *Whitepaper 21st Century Skills in het onderwijs*. Opgeroepen op 7 24, 2013, van <http://www.21stcenturyskills.nl/>
- Pameijer, N. &. (2006). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider*. Leuven: Uitgeverij Acco.
- Pfeiffer, S. I. (2008). *Handbook of giftedness in children, psycho-educational theory, research and best practices*. New York: Springer Science+Business Media.
- Poortvliet, E. e. (2005/04). De genezende werking van boeken. *Pedagogiek in Praktijk Magazine*, 38-41.
- Rimm, S. (2008). *Why bright kids get poor grades, and what you can do about it*. Scottsdale: Great Potential Press Inc.
- Schoo, H. &. (1980). *Het montessori-schoolmodel; differentiatie en individualisering*. Groningen: Wolters-Noordhoff.
- Severijnen, O. B.-P. (2004). *Basisboek communiceren*. Utrecht/Zutphen: ThiemeMeulenhoff.
- Visser, Y. (2002). *Coaching in het primair onderwijs*. Amersfoort: CPS.
- Welling, F. (2005). *Kinderen en slim zijn*. Utrecht/Antwerpen: Kosmos Z&K Uitgevers.
- Yahnke Walker, S. (2002). *The survival guide for parents of gifted kids*. Minneapolis: Free Spirit Publishing Inc.